

เรียนภาษาอย่างไร ให้ได้ดี

ผู้เขียน
พอล เนชั่น

วิทยาลัยภาษาศาสตร์และภาษาศาสตร์ประยุกต์
มหาวิทยาลัยวิกตอเรียแห่งเวลลิงตัน
ประเทศนิวซีแลนด์

11 สิงหาคม 2557

ผู้แปล
ศุภฤทัย อึ้งงาม

สถาบันภาษา
มหาวิทยาลัยบูรพา
ประเทศไทย

คำนำผู้แปล

เมื่อผู้แปลได้อ่านฉบับภาษาอังกฤษพบว่า หนังสือ **What do need to know to learn a foreign language** ที่เขียนโดย ศาสตราจารย์ พอล เนชั่น เล่มนี้ มีข้อเท็จจริง หลักการตั้งเป้าหมายในการเรียน การบริหารเวลาเพื่อเรียนรู้ รวมทั้งเทคนิคเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษา ที่มีประโยชน์กับทั้งผู้เรียนภาษาด้วย ตนเอง ครู นักเรียน รวมทั้งผู้ปกครอง

ด้วยการะงานต่างๆ ทำให้ผู้แปลใช้เวลาศึกษา หนังสือ “เรียนภาษาอย่างไร ให้ได้ดี” นานพอสมควร จาก จุดเริ่มต้นที่อ่านแล้วเกิดความสนใจ ได้ทดลองนำคำแนะนำ เทคนิคต่างๆ ไปใช้ในการเรียนการสอนด้วย ตัวเอง จนเกิดความเชื่อว่า การแปลเพื่อเผยแพร่นี้จะทำให้ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของคน ไทยให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

ผู้แปลขอขอบคุณ ศาสตราจารย์ พอล เนชั่น ซึ่งเป็นผู้แต่ง ที่กรุณาให้ได้มีโอกาสแปลและจัดทำหนังสือ เล่มนี้ ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร. ทศพร อธิฐามและอาจารย์ ดร.ณัฐรัฐ ลีนะกิตติ ผู้ตรวจแก้ไขด้านภาษา ที่ให้คำแนะนำในการปรับภาษาไทยให้เข้าใจง่ายขึ้น และขอบคุณครูอาจารย์ทุกท่านที่ทำให้รักและสนใจ การพัฒนาผู้เรียนภาษา

อาจารย์ ดร.ศุภฤทัย อธิฐาม

สารบัญ

บทนำ	1
ยี่สิบกิจกรรมการเรียนรู้ภาษา	1
สรุปเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้	2
บทที่ 1 เรียนภาษาอย่างไรให้ได้ดี	5
ทำตามหลักการของหนังสือเล่มนี้แล้วจะช่วยให้เรียนได้จริงหรือ	5
หลักการที่ 1 → ค้นหาว่าต้องการเรียนไปเพื่ออะไรและเลือกเรียนในสิ่งที่มีประโยชน์มากที่สุด	6
หลักการที่ 2 → แบ่งการเรียนรู้ของ “สี่สาย” ให้สมดุล (the four strands)	7
หลักการที่ 3 → สร้างเงื่อนไขที่ช่วยในการเรียนรู้ โดยเลือกใช้เทคนิคที่ดีในการเรียนรู้ภาษา	7
หลักการที่ 4 → หาแรงจูงใจและฝึกฝนเรียนรู้อย่างจริงจัง ลงมือทำ	8
บทที่ 2 ค้นหาว่าเราเรียนไปเพื่ออะไรและเลือกเรียนให้ได้ประโยชน์มากที่สุด	9
เราเรียนภาษาไปทำไม	9
นักท่องเที่ยวดังต้องรู้ภาษามากแค่ไหน	12
ค้นหาคำและวลีที่มีประโยชน์จากโปรแกรมคอนคอร์ดกันซ์ (concordancer)	12
ตรวจสอบว่าเรารู้คำมากแค่ไหน	13
บทที่ 3 ถ่วงดุลการเรียนรู้ การเรียนด้วยการฟังและการอ่าน	15
เราเรียนภาษาผ่านการฟังได้อย่างไร	15
เราต้องรู้คำศัพท์มากแค่ไหนถ้าจะดูภาพยนตร์สักเรื่อง	15
เราเรียนภาษาผ่านการอ่านได้อย่างไร	16
การเลือกอ่านหนังสือที่ชอบ แล้วอ่านตั้งแต่ต้นจนจบเพื่อเพิ่มพูนคำศัพท์ที่จริงจัง ๆ หรือไม่	19
บทที่ 4 การแบ่งการเรียนรู้ให้สมดุล: การเรียนด้วยการพูดและเขียน	21
เราเรียนภาษาด้วยการพูดได้อย่างไร	21
เราเรียนภาษาด้วยการเขียนได้อย่างไร	23
บทที่ 5 การแบ่งการเรียนรู้ให้สมดุล: การเรียนภาษาแบบเจตนา	25
เรียนภาษาแบบเจตนาแบบไหนดี	25
เราควรเรียนวลีอย่างไร	27
เราควรเรียนคำศัพท์ที่เชื่อมโยงกันหรือไม่	28
เราควรเรียนรู้วิธีออกเสียงอย่างไร	30
เราเรียนไวยากรณ์ (และอื่นๆ) อย่างไร	31
เราเรียนคำศัพท์อย่างไร	32
บทที่ 6 สร้างสมดุลการเรียนรู้และความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา	34
การพัฒนาความคล่องแคล่วในการฟัง	34
การพัฒนาความคล่องแคล่วในการพูด	35
การพัฒนาความคล่องแคล่วในการอ่าน	35
การพัฒนาความคล่องแคล่วในการเขียน	37

บทที่ 7 สร้างเงื่อนไขที่ช่วยในการเรียนรู้	39
เงื่อนไขการเรียนรู้	39
การประยุกต์ใช้เงื่อนไขในการเรียนรู้	40
ประโยชน์ของการเรียนรู้กับครู	41
ครูสำคัญอย่างไร	42
บทที่ 8 หาแรงจูงใจและฝึกฝนเรียนรู้อย่างจริงจัง	44
เราใช้เวลาไหนแค่ไหนเพื่อเรียนภาษา	44
สร้างแรงจูงใจ	47
การฝึกฝนอย่างจริงจัง	50
เอกสารอ้างอิง	52

บทนำ

หนังสือเล่มนี้เหมาะสำหรับผู้ใหญ่ที่กำลังเรียนภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน ภาษาอินโดนีเซีย ภาษาจีน หรือภาษาฮาวาย คำแนะนำต่างๆ ในหนังสือเล่มนี้ ใช้ได้กับผู้เรียนภาษาต่างประเทศด้วยตนเอง เรียนแบบตัวต่อตัวกับครู หรือผู้เรียนที่ต้องการทบทวนบทเรียนที่เรียนไปแล้ว

ยี่สิบกิจกรรมการเรียนภาษา

เมื่ออ่านหนังสือเล่มนี้ คุณจะพบกับกิจกรรมจำนวน 20 กิจกรรมที่คุณทำได้ด้วยตนเอง โดยมีคำอธิบายวิธีทำกิจกรรมและประโยชน์ของการทำกิจกรรมนั้นๆ แทรกอยู่ในแต่ละบทของหนังสือ จากรายการกิจกรรมในตารางด้านล่าง หมายเลข 3.1 ในตาราง หมายถึงกิจกรรมนี้จะพบในบทที่ 3 และเป็นกิจกรรมแรกในกลุ่มกิจกรรมของบทนั้น

สาย (strand)	ทักษะ	กิจกรรม
การรับภาษาที่เน้น ความหมาย (Meaning-focused input)	การฟัง	อ่านพร้อมฟัง (reading while listening) (3.1)
	การอ่าน	อ่านแบบกว้างขวาง (extensive reading) (3.2) อ่านเชิงลึก (narrow reading) (3.3)
การใช้ภาษาที่เน้น ความหมาย (Meaning-focused output)	การพูด	บทบาทสมมติ (role play) (4.2) ใช้คำพูดที่เตรียมไว้ (prepared talk) (4.3)
	การเขียน	การอ่านและเขียน (read and write) (4.4)
การเรียนรู้โดยเน้นหลัก ภาษา (Language-focused learning)	การฟัง	การถอดเสียง (transcription) (5.2)
	การอ่าน	การอ่านอย่างละเอียด (intensive reading) (5.3)
	การพูด	การจำประโยคหรือบทสนทนา (memorized sentences or dialogues) (4.1)
	การเขียน	การคัดลอกแบบมีระยะเวลา (delayed copying) (5.4)

สาย (strand)	ทักษะ	กิจกรรม
การพัฒนาความคล่องแคล่ว (Fluency development)	การฟัง	การฟังซ้ำๆ (repeated listening) (6.1)
	การพูด	4/3/2 (6.2)
	การอ่าน	การอ่านซ้ำ (repeated reading) (6.3) การอ่านเร็ว (speed reading) (6.4)
	การเขียน	การเขียน 10 นาที (10 minute writing) (6.5) การเขียนซ้ำ (repeated writing) (6.6)
เป้าหมายโดยทั่วไป (General purpose)		บัตรคำ (word cards) (5.1) เชื่อมโยงทักษะ (linked skills) (7.1) บันทึกประเด็น (issue log) (8.1) ฝึกสะกดคำ (spelling practice) (5.5)

หนังสือเล่มนี้เขียนขึ้นโดยอ้างอิงผลการวิจัยจำนวนมาก แต่เพื่อให้เนื้อหากระชับและใช้ได้จริงมากที่สุด จึงอ้างอิงงานวิจัยเพียงบางส่วน หากสนใจคุณสมารถหาแหล่งอ้างอิงเพิ่มเติมได้จากหนังสือต่อไปนี้

1. Nation, I.S.P. (2009) Teaching ESL/RFL Listening and Speaking. New York: Routledge.
2. Nation, I.S.P. (2009) Teaching ESL/RFL Reading and Writing. New York: Routledge.
3. Nation, P. (2013) What should Every EFL Teacher Know? Seoul: Compass Publishing.

สรุปเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้

หลักการที่เราควรทำเมื่อเรียนภาษาต่างประเทศ มีดังนี้

หลักการที่ 1 → ค้นหาความต้องการเรียนไปเพื่ออะไรและเลือกเรียนในสิ่งที่มีประโยชน์มากที่สุด

หลักการที่ 2 → แบ่งการเรียนรู้ “สี่สาย” (the four strands) ให้สมดุล

หลักการที่ 3 → สร้างเงื่อนไขที่ช่วยในการเรียนรู้ โดยเลือกใช้เทคนิคที่ดีในการเรียนรู้ภาษา

หลักการที่ 4 → หาแรงจูงใจและฝึกฝนเรียนรู้อย่างจริงจัง ลงมือทำ

เราควรใช้เวลาเท่าๆ กันเพื่อทำตาม “สี่สาย” (the four strands) ดังนี้

1. การรับภาษาที่เน้นความหมาย (Meaning-focused input) - การฟังและการอ่าน
2. การใช้ภาษาที่เน้นความหมาย (Meaning-focused output) - การพูดและการเขียน

3. การเรียนโดยเน้นหลักภาษา (Language-focused learning) - ศึกษาการออกเสียง คำศัพท์ และ ไวยากรณ์

4. การพัฒนาความคล่องแคล่ว (Fluency development) - ฝึกฝนสิ่งที่เข้าใจแล้วให้ทำได้ดียิ่งขึ้น

กิจกรรมการเรียนรู้ภาษา

เราต้องมีเป้าหมายว่าเรียนภาษาไปเพื่ออะไร ถ้าอยากพูดได้ ก็ควรฝึกออกเสียงให้ถูกต้องตั้งแต่เริ่มเรียน แต่ถ้าเป้าหมายหลักคือการอ่าน ให้เรียนรู้คำศัพท์โดยเจตนา (deliberate learning) เป็นประจำและหมั่นอ่านให้มากๆ เข้าไว้

หนังสือเล่มนี้มีเทคนิคการเรียนรู้ภาษาประมาณ 20 วิธี เพื่อให้ได้ผลดีที่สุดที่สามารถนำไปใช้ได้ แต่ควรเข้าใจวิธีการใช้และการจัดสมดุลในการใช้แต่ละเทคนิค อ่านได้จากคำอธิบายในกล่องกิจกรรมที่แทรกอยู่ในบทต่างๆ ของหนังสือเล่มนี้

เมื่อเริ่มเรียนภาษาต่างประเทศ เราควรรู้ศัพท์อย่างน้อย 120 คำ ซึ่งเป็นศัพท์เพื่อการเอาตัวรอดของแต่ละภาษาที่รวบรวมไว้ในเว็บไซต์ของพอล เนชั่น และเรียนรู้คำศัพท์เหล่านี้โดยใช้บัตรคำ กรณีที่ไม่มีรายการคำศัพท์เพื่อการเอาตัวรอดสำหรับภาษาที่คุณกำลังเรียน ให้ถามจากเจ้าของภาษาโดยใช้รายการคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อการเอาตัวรอดเป็นแนวทาง ถ้าชอบใช้แท็บเล็ตหรือมือถือ ลองเลือกแอปพลิเคชันบัตรคำที่น่าสนใจไว้ใช้เรียนคำศัพท์ หรืออาจจะใช้กระดาษขนาดเล็กๆ ทำบัตรคำเอง โดยเขียนวลีหรือคำภาษาต่างประเทศไว้ด้านหนึ่งแล้วเขียนคำแปลไว้อีกด้านหนึ่ง

เลือกภาพยนตร์ภาษาต่างประเทศสักเรื่องที่ชอบ หาบทพูดของเรื่องนี้จากเว็บไซต์ แล้วเลือกดูแค่บางฉากของเรื่องเพื่อศึกษาบทพูด

หยิบหนังสือภาษาต่างประเทศเล่มบางๆ มาอ่านโดยค้นความหมายคำที่ไม่รู้จักจากพจนานุกรม ควรเลือกหนังสือที่อ่านง่ายๆ หนังสือที่ใช้ในโรงเรียนซึ่งทำขึ้นสำหรับเด็กที่เป็นเจ้าของภาษาเพื่อให้อ่านก็เป็นตัวเลือกที่ดี ให้อ่านจนจบ แล้วอ่านซ้ำอีกอย่างน้อย 2 ครั้งโดยพยายามใช้เวลาสั้นลง เลือกคำที่พบบ่อยๆ มาทำเป็นบัตรคำเพื่อศึกษาต่อไป

ในแต่ละสัปดาห์ อ่านหนังสือที่อ่านง่ายๆ แต่อ่านให้มาก

จัดสรรเวลาพูดกับเจ้าของภาษาแบบเห็นหน้ากันหรือผ่านทางออนไลน์ ฝึกพูดบทบาทสมมติตามสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน เช่น การทักทาย การกล่าวอำลา การซื้อสินค้าในร้านค้า การขอความช่วยเหลือ การถามทาง ฝึกพูดตามสถานการณ์เหล่านี้บ่อยๆ จนคล่องแคล่ว จัดทำบทสนทนาเพื่อใช้ฝึกซ้ำ และปรับเปลี่ยนบทพูดในสัปดาห์ต่อไป

เรียนรู้ความหมายและการใช้วลีหรือประโยคที่มีประโยชน์ ควรทำความเข้าใจส่วนประกอบของประโยคและวลี เพราะจะทำให้เราจำได้ง่ายขึ้น

หลีกเลี่ยงการเรียนรู้คำที่จัดเป็นกลุ่มคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน คำตรงกันข้าม คำที่อยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน เช่น เดือนต่างๆ ในหนึ่งปี ผลไม้ สีต่างๆ ส่วนต่างๆ ของร่างกาย เสื้อผ้า เป็นต้น การเรียนแบบนี้ทำให้เราสับสนและยากต่อการเรียนรู้จดจำ

เราควรฝึกออกเสียงเป็นประจำ โดยเฉพาะกับครูที่เข้าใจธรรมชาติของเสียงในภาษา การฝึกออกเสียงมีความสำคัญ โดยเฉพาะถ้าคุณกำลังเรียนภาษาที่มีวรรณยุกต์ เช่น ภาษาจีน ซึ่งใช้วรรณยุกต์ต่างจากภาษาพูดของคุณ

เงื่อนไขในการเรียนภาษา

เงื่อนไขที่สำคัญในการเรียนภาษามีสองอย่างคือการเรียนซ้ำๆ โดยเว้นระยะเวลา (spaced repetition) และความใส่ใจต่อสิ่งที่เรียน การเรียนของเราจะได้ผลดีเมื่อมีการทบทวนสิ่งที่เรียนไปในหลากหลายรูปแบบ มีการวิเคราะห์และอธิบายคำที่พบและใส่ใจต่อวิธีใช้ภาษาที่ได้เรียนไป

การเรียนภาษาจำเป็นต้องทำหลายสิ่งหลายอย่าง ผู้เรียนภาษาที่ดีต้องทุ่มเทกับการเรียนภาษา ดังนั้นต้องพร้อมฝึกฝนเรียนรู้อย่างจริงจังและสม่ำเสมอ เราควรสร้างแรงจูงใจให้สูงไว้เสมอด้วยการประเมินสิ่งที่ทำสำเร็จแล้ว พยายามเพิ่มพูนความรู้ทางภาษา ตั้งเป้าหมายคำที่จะเรียนในแต่ละสัปดาห์ จำนวนหน้าที่จะอ่าน และจำนวนนาฬิกาที่จะฟัง จดบันทึกสม่ำเสมอเพื่อให้เห็นพัฒนาการของตัวเอง

บทที่ 1 เรียนภาษาอย่างไรให้ได้

ในบทนี้เราจะมาทำความเข้าใจแนวคิดของหลักการพื้นฐานที่ควรทำเมื่อเรียนภาษาต่างประเทศ ส่วนรายละเอียดของแต่ละจะกล่าวถึงในบทต่อไป

หลักการที่ 1 → ค้นหาว่าต้องการเรียนไปเพื่ออะไรและเลือกเรียนในสิ่งที่มีประโยชน์มากที่สุด

หลักการที่ 2 → แบ่งการเรียนรู้ของ “สี่สาย” ให้สมดุล (the four strands)

หลักการที่ 3 → สร้างเงื่อนไขที่ช่วยในการเรียนรู้ โดยเลือกใช้เทคนิคที่ดีในการเรียนรู้ภาษา

หลักการที่ 4 → หาแรงจูงใจและฝึกฝนเรียนรู้อย่างจริงจัง ลงมือทำ

ทำตามหลักการของหนังสือเล่มนี้แล้วจะช่วยให้เรียนได้จริงหรือ

ค่อยๆ อ่านทำความเข้าใจแล้วจะพบว่าหนังสือเล่มนี้จะช่วยให้คุณได้อย่างไร

ถ้าคอร์สเรียนภาษาที่คุณเรียนไม่มีการรับภาษาผ่านการอ่านและการฟังในระดับที่เหมาะสมและในปริมาณที่มากพอ คุณกำลังเสียโอกาสในการเรียนรู้ที่สำคัญอย่างยิ่งไป มีงานวิจัยเกี่ยวกับเด็กเล็กที่เรียนภาษาต่างประเทศพบว่า ในชั้นเรียนที่เพิ่มการรับภาษาผ่านการอ่านเรื่องที่น่าสนใจและเข้าใจง่าย โดยไม่เพิ่มเวลาเรียน ผู้เรียนจะมีความสามารถทางภาษาดีกว่าถึงสองเท่า เมื่อเทียบกับกลุ่มผู้เรียนที่ใช้เวลาเรียนเท่ากันแต่มีการอ่านปริมาณน้อยกว่า โดยความสามารถนี้จะคงอยู่กับผู้เรียนอีกเป็นปีทีเดียว อีกประเด็นหนึ่งที่คล้ายคลึงกัน คุณควรใช้วิธีการเรียนรู้โดยเจตนา (deliberate learning) เช่น การใช้บัตรคำสองภาษามากกว่าฝึกทำแบบฝึกหัดต่างๆ ที่เกี่ยวกับคำศัพท์ เพราะการทำแบบฝึกหัดเพียงอย่างเดียว คุณจะเรียนรู้คำศัพท์ได้น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของอัตราการเรียนที่ควรจะเรียนรู้ได้

แล้วถ้าคอร์สที่เรียนไม่มีกิจกรรมการพัฒนาความคล่องแคล่ว (fluency development) เช่น การอ่านแบบจับเวลา ให้ลองใช้เวลาสามชั่วโมงอ่านแบบจับเวลา แล้วจะพบว่าคุณสามารถอ่านภาษาต่างประเทศได้เร็วขึ้นอย่างน้อย 50% และในบางกรณีความเร็วในการอ่านจะเพิ่มขึ้นถึงสองเท่า

งานวิจัยด้านการเรียนภาษาต่างประเทศนั้นมีจำนวนมาก แต่ผลงานวิจัยก็ไม่ได้นำมาใช้จริงเสมอไป ถ้าคุณลองนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ เชื่อว่าการเรียนภาษาของคุณจะดีขึ้นผิดหูผิดตาเลยทีเดียว

หลักการที่ 1 → ค้นหาว่าต้องการเรียนไปเพื่ออะไรและเลือกเรียนในสิ่งที่มีประโยชน์มากที่สุด
ถ้ามีเป้าหมายชัดเจนว่าเรียนภาษาไปเพื่ออะไร เราจะตัดสินใจได้ดีขึ้นว่าจะเรียนอะไรและอย่างไร คนส่วนมากอยากพูดสื่อสารได้ แต่บางคนอาจจะมีเป้าหมายด้านการอ่าน

ถ้าตอนนี้เรียนภาษาต่างประเทศอยู่บ้างแล้ว ให้ลองทำแบบทดสอบดูว่ามีความรู้มากแค่ไหน

ถ้าอยากรู้ว่าต้องทุ่มเทกับการเรียนภาษามากแค่ไหน ลองพิจารณาจำนวนคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ต้องรู้ ซึ่งก็ค่อนข้างใกล้เคียงกับการเรียนภาษาอื่นๆ ในยุโรป เช่น ฝรั่งเศส สเปน ดัตช์ และเยอรมัน ส่วนภาษาอื่นๆ นอกจากนี้น่าจะต้องรู้คำศัพท์จำนวนมากพอๆ กัน เพียงแต่ยังไม่พบว่ามีการศึกษาวิจัย

เราต้องรู้คำศัพท์ประมาณ 6,000 คำ ถึงจะเข้าใจ 98% ของคำทั้งหมดที่พบในการสนทนาแบบไม่เป็นทางการ หรือ 98% ของคำทั้งหมดที่พบในภาพยนตร์สักเรื่องหนึ่ง แล้วถ้าเรารู้ประมาณ 8,000 - 9,000 คำ ก็เข้าใจมากถึง 98% ของคำที่พบในการอ่านนิยายหรือหนังสือพิมพ์ ในภาษาหนึ่งๆ จำนวนคำมีมากมหาศาล ต้องใช้เวลาเรียนรู้พอสมควร เจ้าของภาษาเองก็เรียนรู้คำศัพท์ได้ประมาณปีละ 1,000 คำ จนกระทั่งรู้คำมากถึง 20,000 คำ

อันที่จริง คำทุกคำก็ไม่ได้ใช้บ่อยเท่ากัน ถ้าเรารู้คำที่ใช้บ่อยมากๆ สัก 1,000 - 2,000 คำ เราก็พอจะพูดสื่อสารและทำอะไรได้อีกหลายอย่างเลยทีเดียว

หลักการที่ 2 → แบ่งการเรียนรู้ของ “สี่สาย” ให้สมดุล (the four strands)

การแบ่งการเรียนรู้ให้สมดุลเป็นหลักการที่สำคัญที่สุด แต่เราจำเป็นต้องใช้ทักษะและความตั้งใจในการปฏิบัติ

ตามหลักการของ “สี่สาย” (the four strands) ถ้าคุณอยากจะมีคอร์สเรียนภาษาที่สมดุล คุณต้องใช้เวลาเท่าๆกันทำสิ่งต่อไปนี้

1. เรียนจากการรับภาษาที่เน้นความหมาย (การฟังและการอ่าน)
2. เรียนจากการใช้ภาษาที่เน้นความหมาย (การพูดและการเขียน)
3. เรียนโดยเน้นหลักภาษา (ศึกษาการออกเสียง คำศัพท์ และไวยากรณ์)
4. พัฒนาความคล่องแคล่ว (ฝึกฝนสิ่งที่เข้าใจแล้วให้ทำได้ดียิ่งขึ้น)

ทั้ง “สี่สาย” (the four strands) นี้สำคัญและต้องใช้เวลามากพอๆ กันในการปฏิบัติ โดยรายละเอียดการนำไปใช้จะกล่าวต่อไปในบทที่ 3-6

ถ้าภาษาที่กำลังเรียนมีระบบเสียงต่างจากภาษาแม่มาก ก็ควรจะเรียนระบบเสียงของภาษานั้นๆ อย่างจริงจัง หมายถึงเรียนกับครูที่นอกจากออกเสียงให้เราพูดตามได้แล้ว ยังอธิบายว่าเสียงเกิดขึ้นในปากของเราได้อย่างไร แต่จะเรียนด้วยตัวเองก็ย่อมได้ บางคนก็สามารถเรียนเรื่องการออกเสียงได้ด้วยตัวเอง

ถ้าเป้าหมายของเราคือการอ่าน ให้ปรับเปลี่ยนเวลาที่ใช้ภาษา (แบบในสายที่ 2) มาใช้ในการอ่านเพื่อรับภาษาแทน หรือถ้าเราตั้งใจอยากฝึกพูด (แล้วบทพูดในภาษานี้ก็ยากด้วย) ก็เน้นการรับภาษาด้านภาษาพูดไปเลย

หลักการที่ 3 → สร้างเงื่อนไขที่ช่วยในการเรียนรู้โดยเลือกใช้เทคนิคที่ดีในการเรียนรู้ภาษา

การเรียนรู้ภาษานั้นต้องใช้ทั้งวิธีเรียนแบบเจตนา (deliberate learning) และแบบไม่เจตนา (incidental learning) และต้องมีการทำซ้ำๆ การนึกย้อนหรือเรียกคืนข้อมูล (retrieval/recall) การปฏิสัมพันธ์และการใช้ภาษาที่หลากหลาย การใช้สื่อวิทัศน์ และการจัดจ่อต่อสิ่งที่ทำ การเรียนที่ดีนั้นยังรวมถึงการหลีกเลี่ยงสิ่งที่ทำให้เราสับสน เงื่อนไขในการเรียนเป็นประเด็นสำคัญที่มีการพูดถึงในบทอื่นๆ และกล่าวไว้อย่างละเอียดในบทที่ 7

หากถามว่ามีวิธีที่ดีที่สุดในการเรียนภาษาหรือไม่ คำตอบคือไม่มี การเรียนภาษาเกิดขึ้นผ่านวิธีการเรียนที่หลากหลาย สิ่งสำคัญคือการนำหลักการเรียนที่ดีไปใช้

คุณอาจจะเคยได้ยินกลวิธีการเรียนแบบเน้นไวยากรณ์และการแปล (grammar-translation) การฟัง-พูด (aural-oral) วิธีเงียบ (silent way) แบบชักชวน (Suggestopedia) แบบเน้นสื่อสาร (communicative approach) แบบการตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Response) ซึ่งล้วนแต่เป็นกลวิธีการเรียนที่มีทั้งผู้สนับสนุนและคัดค้าน แต่ละวิธีก็มีจุดแข็งและจุดอ่อน และยังไม่มียานวิจัยที่ยืนยันว่ากลวิธีไหนดีกว่ากัน

เราอาจจะทำตามสักรวมวิธีการเรียนหนึ่งก็ได้ แต่จริงๆ แล้วไม่จำเป็น สิ่งที่สำคัญคือความสมดุลของโอกาสในการเรียนรู้ทั้ง “สี่สาย” นั่นก็คือ เรียนจากการรับภาษาที่เน้นความหมาย (การฟังและการอ่าน) เรียนจากการใช้ภาษาที่เน้นความหมาย (การพูดและการเขียน) เรียนโดยเน้นหลักภาษา (ศึกษาการออกเสียง คำศัพท์ และไวยากรณ์) และการพัฒนาความคล่องแคล่ว (ฝึกฝนสิ่งที่เข้าใจแล้วให้ทำได้ดียิ่งขึ้น) นอกจากนี้ การเรียนด้วยการทำซ้ำๆ การนึกย้อนหรือเรียกคืนข้อมูล (retrieval/recall) การปฏิสัมพันธ์และการใช้ที่หลากหลาย การใช้สื่อวิทัศน์ และการเรียนที่เกิดการประมวลผลแบบลึกซึ้งก็จำเป็นต้องมี

เราควรเรียนโดยให้ความสำคัญกับส่วนที่มีประโยชน์ที่สุดและเรียนจากสื่อที่ตรงกันกับระดับความสามารถของตนเอง

หลักการที่ 4 → หาแรงจูงใจและฝึกฝนเรียนรู้อย่างจริงจัง ลงมือทำ

คนจำนวนมากเริ่มเรียนภาษาแล้วล้มเลิกไปพอพบว่าต้องฝึกฝนเรียนรู้หนักแค่ไหน เจ้าของภาษาเองก็ยังใช้เวลาตั้งหลายปีเรียนภาษาที่หนึ่งและมีแรงจูงใจสูงมากในการเรียน

คนที่เรียนภาษาต่างประเทศที่ไม่ได้ใช้ในการสื่อสารในชีวิตจริง เช่น คนไทยไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารกับคนไทยด้วยกัน มักไม่ค่อยมีแรงจูงใจว่าเรียนแล้วจะได้นำไปใช้ในทันที การเรียนภาษาจะง่ายขึ้นเมื่อเราอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต้องใช้ภาษานั้นๆ ผู้เรียนภาษาจึงควรตั้งเป้าหมายระยะสั้นเพื่อจะได้เห็นพัฒนาการในการเรียน เช่น ตั้งใจว่าจะเรียนคำใหม่ๆ 20 คำ หรือฝึกพูดคุยทางโทรศัพท์ การมีเป้าหมายระยะสั้นทำให้เรารักษาระดับแรงจูงใจไว้ได้ ในบทที่ 8 จะกล่าวถึงรายละเอียดเรื่องแรงจูงใจและวิธีการฝึกฝนอย่างจริงจัง

หลักการที่มีประโยชน์ในการเรียนรู้แทบทุกอย่างคือ หลักการเรื่องการใช้เวลาในกิจกรรม ซึ่งกล่าวไว้ว่า ถ้าจะเรียนรู้เรื่องไหน ให้ทำให้มากและบ่อย ถ้าอยากอ่านได้ดีให้อ่านมากๆ ถ้าอยากฝึกพูดให้พูดบ่อยๆ อาจดูเหมือนเป็นหลักการกว้างๆ ที่เน้นปริมาณแต่มีประสิทธิภาพ ยิ่งใช้เวลามากเท่าไร คุณจะเชี่ยวชาญมากขึ้นเท่านั้น

หลักการนี้มีจุดด้อยตรงที่เน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ แต่ก็มีผลการวิจัยจำนวนไม่น้อยที่สนับสนุนแนวคิดนี้

บทต่อไปเกี่ยวกับการวิเคราะห์ว่าเราต้องเรียนอะไรบ้าง

บทที่ 2

ค้นหาว่าเราเรียนไปเพื่ออะไรและเลือกเรียนให้ได้ประโยชน์มากที่สุด

เพื่อค้นหาความต้องการในการเรียนภาษา ให้พิจารณาว่าอะไรที่คุณรู้อยู่แล้ว และเรียนภาษาเพราะวางแผนที่จะทำอะไร มีเหตุผลอะไรที่ทำให้ต้องเรียนภาษานี้

● เราเรียนภาษาไปทำไม

คนเราใช้ภาษาในวัตถุประสงค์ต่างกันออกไป วิธีเรียนภาษาแบบเร่งรัดคือให้เน้นเรียนตามเป้าหมาย เราจึงต้องมีจุดประสงค์ในการเรียนที่ชัดเจน เช่น เรียนภาษาเพื่อเดินทางท่องเที่ยวในประเทศที่ใช้ภาษานั้นๆ ลองพิจารณาเหตุผลของการเรียนภาษาจากตารางที่ 2.1 ดูว่าเราควรเรียนอย่างไร

ตาราง 2.1 เหตุผลในการเรียนและจุดที่ควรเน้นในการเรียน

เหตุผล	จุดเน้น
ฉันแค่สนใจภาษานี้	ควรเริ่มจากเน้นไปที่ภาษาพูด
ฉันอยู่ในประเทศที่ใช้ภาษานี้และฉันอยากสื่อสารได้	เน้นไปที่ภาษาพูด ทำรายการว่ามีหัวข้อเกี่ยวกับอะไรบ้างที่ควรพูดได้และควรที่จะเพิ่มหัวข้อใหม่ๆ ลงไปเรื่อยๆ โดยอาจจะเริ่มจากคำศัพท์เพื่อเอาตัวรอด (เนชั่นและเครป, 1993)
สามี/ภรรยาหรือคนในครอบครัวเป็นเจ้าของภาษานั้นๆ	เน้นไปที่ภาษาพูด แล้วถ้าคนในครอบครัวยินดีช่วยให้ฝึกสนทนาเกี่ยวกับกิจวัตรที่ทำเป็นประจำ เช่น การทำอาหาร หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน
ฉันจะเดินทางไปประเทศที่ใช้ภาษานั้น	ไม่จำเป็นต้องเรียนมากมาย แค่เรียนรู้คำศัพท์เพื่อเอาตัวรอด* เน้นฝึกพูดอะไรสั้นๆ ให้คล่องแคล่ว ทำบัตรคำสำหรับเรียนคำศัพท์เพื่อเอาตัวรอด

* เว็บไซต์ของพอล เนชั่น ส่วนที่เป็นแหล่งเรียนรู้คำศัพท์ (Vocabulary Resource Booklet) มีรายการคำศัพท์เพื่อเอาตัวรอดภาษาต่างๆ

เหตุผล	จุดเน้น
ฉันเรียนภาษานี้เพราะต้องอ่านหนังสือเรียนหรือเอกสารที่เกี่ยวกับงานที่ฉันทำ	ควรฝึกจากเอกสารที่ต้องใช้ เพราะสัดส่วนของคำศัพท์เฉพาะทางมีมากถึง 20-30% ในสิ่งที่อ่าน หมายความว่า ทุกๆ 3-5 คำที่อ่านจะเป็นคำศัพท์เฉพาะทาง ถ้าอ่านเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับสาขา เราต้องเสียเวลาเรียนรู้คำศัพท์ที่ไม่เป็นประโยชน์
ฉันต้องใช้ภาษานี้เพื่อการเรียน	เริ่มจากเอกสารต่างๆ ที่ใช้ในการเรียน ใส่คำศัพท์ใหม่หรือวลีที่พบบ่อยลงในบัตรคำ ท่องจำคำศัพท์ทุกวัน
ฉันต้องการทำธุรกิจกับคนที่พูดภาษานี้	เริ่มจากบทสนทนาทั่วไปแล้วค่อยๆ ฝึกฝนบทสนทนาเชิงธุรกิจ
มหาวิทยาลัยหรือโรงเรียนที่ฉันเรียนกำหนดให้สอบวัดความรู้ภาษานี้และฉันอยากสอบผ่าน	ศึกษาตัวอย่างแบบทดสอบ ฝึกฝนทำโจทย์คำถามในข้อสอบ

เหตุผลในตาราง 2.1 นี้เรียงตามระดับของแรงจูงใจที่จะเรียนภาษา แรงจูงใจจะสูงเมื่อเกี่ยวข้องกับความสนใจส่วนตัว ถ้าเราต้องเรียนภาษาเพราะถูกบังคับ แรงจูงใจก็จะมีน้อยมาก ระดับของแรงจูงใจนั้นมีผลอย่างมากต่อการทุ่มเทในการเรียนภาษา

<p>หมายเหตุ 2.1 คำทุกคำมีความสำคัญเท่ากันหรือไม่</p> <p>ถ้าเรานับความถี่ของคำที่ปรากฏในเอกสารอะไรก็ตาม ไม่ว่าจะมีความยาวเท่าใดก็จะพบรูปแบบเดียวกัน นั่นคือ มีคำจำนวนไม่มากที่ปรากฏบ่อยมากๆ แต่มีคำจำนวนมากที่ไม่ค่อยปรากฏ</p> <p><i>คำที่ใช้บ่อยมีจำนวนน้อย</i></p> <p>สำหรับภาษาอังกฤษ เราจะพบคำ 10 คำที่ปรากฏบ่อยที่สุดในเอกสารมากถึง 25% (หมายถึงเราเจอคำเดิมๆ ซ้ำๆ ในการฟังหรืออ่าน) ส่วน 100 คำแรกที่ปรากฏบ่อยที่สุดพบในเอกสารมากถึง 50% ลองดูในเอกสารอะไรก็ได้สักหนึ่งหน้าว่าคุณพบคำว่า “the” บ่อยแค่ไหน (คำนี้มีแทบทุกบรรทัดในย่อหน้านี้ฉบับภาษาอังกฤษด้วยซ้ำ) คำว่า “the” นี้ปรากฏมากถึง 7% ของคำในภาษาเขียนทั้งหมด ส่วน 1,000 คำแรก</p>

ที่ปรากฏบ่อยที่สุดพบว่าใช้ในเอกสารต่างๆ มากถึง 80% ของคำทั้งหมดในเอกสาร การวิจัยในภาษาอื่น ๆ พบว่า 1,000 คำแรกที่ปรากฏบ่อย ใช้ในเอกสารมากกว่านี้ด้วยซ้ำไป

เมื่อเราเรียนรู้คำ ควรจะเริ่มเรียนจากคำที่ปรากฏบ่อยมากๆ ก่อน การเรียนรู้คำเหล่านี้คุ้มค่ามากเพราะ คุณจะพบและต้องใช้คำเหล่านี้บ่อยๆ ผู้เชี่ยวชาญด้านคำศัพท์เองก็พบว่าคำภาษาอังกฤษที่พบบ่อยมากๆ มีประมาณ 2,000 - 3,000 คำ โดยที่มีคำบ่งไวยากรณ์จำนวนไม่มาก (คำจำพวก *the, a, of, because, it, one, which, that*) ส่วนใหญ่เป็น คำนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ และคำกริยาวิเศษณ์ (คำที่ให้ความหมายของประโยค)

คุณสามารถจัดลำดับคำตามความถี่ที่ปรากฏในภาษาที่คุณต้องการเรียนโดยเข้าไปที่เว็บไซต์ *Sketch Engine* www.sketchengine.co.uk (ดูคำอธิบายได้ในตอนต้นของบทที่ 2) แต่คุณไม่จำเป็นต้องเรียนคำเหล่านี้ตามลำดับความถี่ในรายการก็ได้ ให้เลือกเรียนครั้งละประมาณ 100 คำก็พอ

คำจำนวนมากพบไม่บ่อยนัก

ครึ่งหนึ่งของคำทั้งหมดจะปรากฏในเอกสารเพียงแค่ครั้งเดียว ดังนั้นถ้าอ่านนิยายความยาว 100,000 คำ เราจะพบคำประมาณ 5,000 คำ (นิยายเรื่อง *Captain Blood* มีความยาว 115,879 คำและมีคำต่างๆ จำนวน 5,071 คำ) ครึ่งหนึ่งของคำต่างๆ ที่พบ (ซึ่งมากกว่า 2,000 คำ) ปรากฏเพียงครั้งเดียวเท่านั้น แปลว่าเราจะไม่มีโอกาสพบคำนี้ซ้ำและเรียนรู้คำนี้ และถึงแม้เราจะพยายามเรียนรู้คำๆ นี้โดยเปิดหาความหมายจากพจนานุกรม ก็คงกินเวลาอีกนานมากกว่าจะพบคำๆ นี้อีก

ทักษะหนึ่งของการเรียนภาษาคือรู้ว่าคำไหนที่เหมาะสมจะเรียนตามระดับความสามารถทางภาษาของคุณ

เนื่องจากคำที่ไม่ค่อยปรากฏนั้นมีจำนวนมาก ทางออกที่ดีที่สุดคืออ่านหนังสือที่มีการควบคุมคำศัพท์ เพื่อจะได้ไม่เสียเวลาไปกับคำที่ไม่ค่อยปรากฏและไม่มีประโยชน์กับคุณในระดับความสามารถทางภาษาตอนนี้

ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเรื่องนี้จาก http://en.wikipedia.org/wiki/Zipf's_law

- นักท่องเที่ยวต้องรู้ภาษามากแค่ไหน

ข่าวดีคือ ถ้าเรารู้แค่ 120 คำและวลี (ที่ใช้เวลาแค่ 4 ชั่วโมง ในการเรียนแบบเจตนา) ก็สามารถทำอะไรได้หลายอย่างแล้ว เช่น การประชุม การทักทาย การพูดอย่างสุภาพ (ได้โปรด ขอขอบคุณ) ซื้อสินค้า สั่งอาหารถามทาง อ่านป้าย หาที่พัก แนะนำตัวเอง และในหัวข้ออื่นๆ ที่ไม่ซ้ำซ้อนเกินไปนัก

คำศัพท์เพื่อการเอาตัวรอดนี้จัดทำไว้ถึง 20 ภาษา รวบรวมคำและวลี (ที่ดูคล้ายกับที่พบในคู่มือท่องเที่ยว) แต่คำศัพท์เหล่านี้มาจากการศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบ สามารถเข้าถึงคำศัพท์ได้จาก <http://www.victoria.ac.nz/lals/staff/paul-nation.aspx> ถ้าเพิ่งเริ่มเรียนภาษา ลองตรวจสอบดูว่าคุณรู้คำศัพท์ในรายการนี้หรือยัง เพราะว่าเป็นคำที่มีประโยชน์มาก

- **ค้นหาคำและวลีที่มีประโยชน์จากโปรแกรมคอนคอร์ดด้านซ์ (concordancer)**

คุณสามารถเช็คได้ว่าคำหรือวลีที่พบมีความถี่ของการปรากฏในเอกสารต่างๆ เท่าไรโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เรียกว่า โปรแกรมคอนคอร์ดด้านซ์ (concordancer) การศึกษาวิธีใช้โปรแกรมคอนคอร์ดด้านซ์นี้มีประโยชน์มาก เพราะโปรแกรมนี้สามารถแสดงตัวอย่างได้เป็นจำนวนมากซึ่งควรนำมาใช้เรียนภาษาเพราะ

1. ตัวอย่างช่วยให้เข้าใจความหมายของคำหรือวลี และแสดงให้เห็นว่าความหมายใดใช้บ่อยที่สุด
2. ตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าคำหรือวลีใช้อย่างไร
3. จำนวนตัวอย่างทำให้ทราบว่าคำหรือวลีมีความถี่มากเท่าไร
4. ตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าคำที่มักปรากฏร่วมกันมีอะไรบ้าง

ข้อมูลเหล่านี้มีประโยชน์เพราะสามารถใช้ช่วยตัดสินใจว่าจะเรียนรู้คำหรือวลีนั้นๆ หรือไม่ โดยแสดงข้อมูลมหาศาลเกี่ยวกับคำหรือวลีนั้นๆ

แล้วโปรแกรมคอนคอร์ดด้านซ์คืออะไรกันแน่ โปรแกรมนี้คือโปรแกรมที่เราพิมพ์คำหรือวลีหรือคำจำนวนสองคำหรือมากกว่าลงไป แล้วโปรแกรมจะแสดงตัวอย่างจากคลังข้อมูล (corpus) ซึ่งโปรแกรมคอนคอร์ดด้านซ์นี้มีส่วนแบบ แบบที่ง่ายคือแบบออนไลน์ซึ่งสามารถเข้าถึงจากเว็บไซต์ดังต่อไปนี้

Netspeak www.netspeak.org

Word and phrase www.wordandphrase.info

Just the word www.just-the-word.com

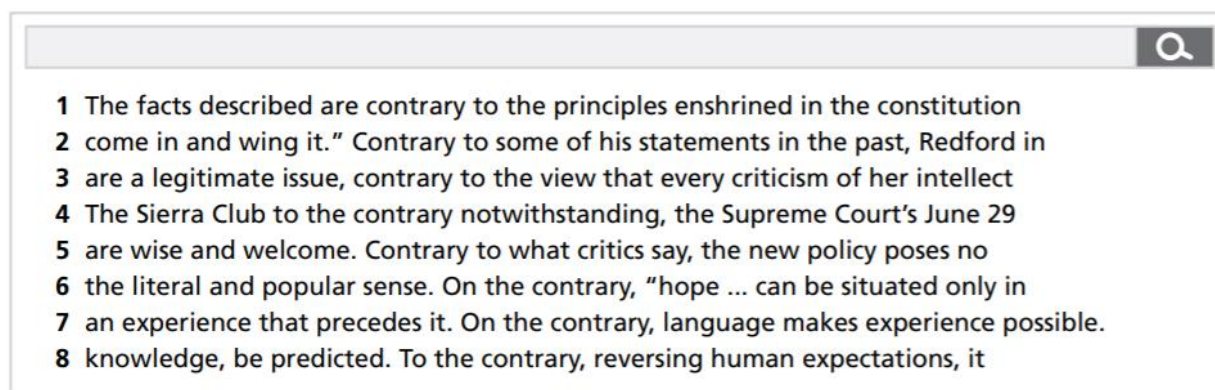
Compleat Lexical Tutor www.lextutor.ca

Wordneighbours www.wordneighbours.ust.hk

โปรแกรมคอนคอร์ดด้านซ์ในเว็บไซต์ www.sketchengine.co.uk สามารถค้นคำได้หลายภาษาและขนาดของคลังข้อมูล (ฟรีแบบจำกัดระยะเวลา)

อีกวิธีหนึ่งคือต้องดาวน์โหลดและใช้แบบไม่ต้องออนไลน์ แต่เราต้องใส่คลังข้อมูลที่จะค้นหา ซึ่งหากคลังข้อมูลหรือสร้างได้ไม่ยาก แต่ที่สะดวกที่สุดคือเริ่มเรียนจากโปรแกรมคอนคอร์ตันซ์แบบออนไลน์ ส่วนโปรแกรมแนะนำที่สามารถดาวน์โหลดมาใช้ได้ฟรีคือ AntConc โดยเข้าไปที่เว็บไซต์ของลอเรนซ์ แอนโทนี (Laurence Anthony) <http://www.antlab.sci.waseda.ac.jp/software.html>

ตัวอย่างการแสดงผลของโปรแกรมคอนคอร์ตันซ์ เมื่อค้นข้อมูลคำว่า contrary

คุณสามารถกำหนดให้แสดงผลเพื่อให้ง่ายกับการดูรูปแบบการใช้คำ ศึกษาตัวอย่างวิธีจัดเรียงข้อมูลจากลิงก์นี้ http://www.youtube.com/watch?v=QbwgruJ4_gA

• ตรวจสอบว่าเรารู้คำมากแค่ไหน

ถ้าคุณเรียนภาษามาเกินหนึ่งปีแล้ว ลองเช็คว่าคุณรู้คำมากแค่ไหน ถ้าเป็นคำภาษาอังกฤษให้เข้าที่เว็บไซต์ www.my.vocabularysize.com แล้วทำแบบทดสอบวัดจำนวนคำที่คุณรู้ เมื่อรู้จำนวนคำก็จะทราบว่าต้องเรียนรู้อีกแค่ไหน และเป็นประโยชน์ในการเลือกสิ่งที่จะอ่านต่อไป ตาราง 2.2 แสดงการใช้ผลการวัดจำนวนคำเพื่อเลือกใช้สื่อในการอ่านภาษาอังกฤษ

ตาราง 2.2 จำนวนคำศัพท์ต่อสื่อการอ่านเพื่อการรับข้อมูลแบบเน้นความหมาย

จำนวนคำ	สื่อการอ่าน
1,000 หรือน้อยกว่า	ควรเลือกอ่านหนังสือฝึกอ่าน (graded reader) ระดับง่าย ๆ
จำนวนคำ	สื่อการอ่าน
1,000 – 2,000 คำ	ควรเลือกอ่านหนังสือฝึกอ่าน (graded reader) ระดับกลาง

2,000 - 4,000 คำ	ควรเลือกอ่านหนังสือฝึกอ่าน (graded reader) ระดับสูง
4,000 หรือมากกว่า	ควรเลือกอ่านหนังสือฝึกอ่าน (graded reader) โดยมีคำที่ปรากฏไม่บ่อยอยู่ด้วย

ตอนนี้ยังไม่มีแบบทดสอบวัดจำนวนคำในภาษาอื่นๆ แต่สามารถวัดแบบคร่าวๆ ดังนี้

1. ทำรายการคำโดยเรียงลำดับตามความถี่ที่ปรากฏ โดยใช้ www.sketchengine.co.uk
2. เรียงลำดับจากคำที่ใช้บ่อยที่สุดไปน้อยที่สุด แล้วนึกถึงความหมายแต่ละคำ ถ้าคุณรู้คำศัพท์ในภาษานั้นมากพอสมควร ลองดูจากทุกๆ 50 คำแทน (ถ้าใช้วิธีนี้ก็สามารรถคุณ 50 เพื่อหาจำนวนคำที่รู้)

เราสามารถหารายการคำภาษาต่างๆ (แบบเรียงตามความถี่ของคำที่ปรากฏในข้อความ) ได้ดังนี้

1. ไปที่เว็บไซต์ www.sketchengine.co.uk.
2. เลือกภาษาของคลังข้อมูลที่ต้องการจากหัวข้อ คลังข้อมูล (Corpora) หรือเลือกแสดงทั้งหมด (Show all corpora) ได้ตาราง ถ้าเป็นคลังข้อมูลขนาดใหญ่ก็อาจจะต้องใช้เวลาลักษณะหนึ่งหรือสองนาที จะมีกล่องข้อความว่าต้องการสร้างคอนคอร์แดนซ์ (Make concordance) หรือไม่ ให้ปฏิเสธไป
3. เลือกปุ่ม รายการคำ (Word list) ด้านซ้ายสุด ไม่ต้องเปลี่ยนการตั้งค่า (Setting) ให้เลือก สร้างรายการคำ (Make word list) ที่อยู่ด้านล่างของกล่องข้อความ แล้วรอสักครู่
4. เมื่อได้รายการคำมา ให้เลือกบันทึก (Save) ถ้าอยากได้แค่ 1,000 คำแรก (ซึ่งน่าจะพอเพียงกับการเริ่มเรียน) ให้เลือก บันทึกรายการคำ (Save word list)

ถ้าต้องการวัดความรู้คำศัพท์ภาษาฝรั่งเศส 2,000 คำแรก ให้เข้าไปที่ http://www.lexutor.ca/tests/yes_no_fr/

สำหรับคนที่รู้สึกว่ายังไม่เก่งภาษานี้เท่าไร รายการคำที่ลำดับตามความถี่สามารถใช้เป็นแนวทางในการเรียนได้ (ดูที่ หมายเหตุ 2.1 คำทุกคำมีความสำคัญเท่ากันหรือไม่) คำในลำดับต้นๆ ของรายการมักใช้เชิงไวยากรณ์ แนะนำให้ศึกษาการใช้ในประโยค

บทต่อไปจะกล่าวถึงการเรียนผ่านการฟังและการอ่าน

บทที่ 3

ถ่วงดุลการเรียนรู้ การเรียนด้วยการฟังและการอ่าน

- **เราเรียนภาษาผ่านการฟังได้อย่างไร**

วิธีการเริ่มต้นเรียนภาษาที่ดีคือการฟัง ถึงแม้ว่าเราจะไม่เข้าใจอะไรเลยก็ตาม วิธีหนึ่งที่ได้ผลดีคือการดูภาพยนตร์โดยมีซับไตเติ้ลในภาษาที่เราเรียน เป็นการฟังแบบเน้นการใช้ภาษา ทำให้เราเข้าใจธรรมชาติของภาษาและช่วยในการฝึกพูด

เมื่อทักษะภาษาเราดีขึ้น ให้ฝึกฟังพร้อมอ่าน โดยดาวน์โหลดบทภาพยนตร์แล้วอ่านบทก่อนที่จะเปิดดูภาพยนตร์ เริ่มจากอ่านบทแล้วหาคำที่ไม่รู้ แล้วทำความเข้าใจว่าประโยคนั้นๆ แปลว่าอะไร จากนั้นให้ดูภาพยนตร์โดยมีซับไตเติ้ล สองสามสัปดาห์ต่อมาให้ดูซ้ำอีกครั้ง ในการฝึกอ่านก็สามารถทำแบบเดียวกันได้ เนื่องจากหนังสือฝึกอ่าน graded readers ในปัจจุบันจะมีซีดีมาให้ฟังไปด้วย เราสามารถฝึกอ่านก่อนฟังและอ่านขณะที่ฟังไปด้วยได้

กิจกรรม 3.1 การอ่านขณะฟัง

ให้ฟังซีดีที่มากับหนังสือ และอ่านไปพร้อมๆ กัน กิจกรรมนี้ใช้ทักษะการอ่าน ช่วยส่งเสริมทักษะการฟัง ผู้เรียนชอบการฟังขณะที่อ่านมากกว่าการฟังอย่างเดียว และวิธีนี้ยังทำให้ผู้เรียนได้คะแนนการวัดความรู้คำศัพท์และการทำความเข้าใจในการอ่านมากขึ้นด้วย

เราต้องรู้คำศัพท์มากแค่ไหนถ้าจะดูภาพยนตร์สักเรื่อง

ภาพยนตร์ทั่วไปมีความยาวไม่เกิน 10,000 คำ นวนิยายส่วนมากมีความยาวประมาณ 100,000 คำ คำที่ปรากฏบ่อยๆ ในภาพยนตร์มีประมาณ 1,000 คำ

ถ้าจะเข้าใจบทภาพยนตร์โดยที่ไม่ต้องเตรียมตัวก่อน คุณต้องรู้คำศัพท์ค่อนข้างมาก (อย่างน้อย 3,000 – 6,000 คำ) แต่จำนวนคำในบทภาพยนตร์ก็มีไม่มาก การอ่านบทและเรียนรู้คำศัพท์ก่อนจึงไม่ใช่เรื่องยาก

เนื่องจากปริมาณการรับภาษาที่เน้นความหมายมีผลต่อการเรียนรู้ภาษา เราจึงควรฝึกฟังและอ่านอย่างสม่ำเสมอ โดยเลือกระดับที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง

- **เราเรียนภาษาผ่านการอ่านได้อย่างไร**

ผลการวิจัยพบว่าเราสามารถเรียนรู้ภาษาได้ดีผ่านการอ่าน แล้วเราจะอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาได้อย่างไร

1. อ่านหนังสือที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของตนเอง ซึ่งทำได้ง่ายมากถ้ากำลังเรียนภาษาอังกฤษ (แต่ในภาษาอื่นๆ อาจจะลำบากหน่อย) มีหนังสือฝึกอ่านภาษาอังกฤษประเภท graded readers จำนวนมาก ซึ่งเขียนโดยกำหนดวงคำศัพท์ที่เหมาะสมสำหรับระดับของผู้เรียน เนื่องจากหนังสือฝึกอ่าน graded readers นั้นเขียนขึ้นเพื่อผู้เรียนภาษาต่างประเทศ ผู้เรียนในแต่ละระดับความสามารถจึงสามารถเลือกอ่านหนังสือที่ตรงกับระดับความสามารถของตนได้ หนังสือฝึกอ่าน graded readers แบ่งได้เป็นระดับต่างๆ โดยจำกัดวงคำศัพท์ไว้อย่างเหมาะสม สำนักพิมพ์ที่ผลิตสื่อการเรียนการสอนใหญ่ๆ มักมีซีรีส์หนังสือเหล่านี้

สำนักพิมพ์ออกฟอร์ดมีชุดหนังสือ Oxford Bookworms สำนักพิมพ์เคมบริดจ์มี Cambridge English Readers สำนักพิมพ์เพนกวินมี Penguin Readers สำนักพิมพ์ไฮแมน (Heinemann) มีทั้ง Foundation Readers และ the National Geographic readers

ชุดหนังสือ Oxford Bookworms แบ่งตามระดับได้ดังนี้

ระดับ	1	2	3	4	5	6
คำใหม่	400	300	300	400	400	700
คำทั้งหมด	400	700	1,000	1,400	1,800	2,500

ดังนั้นผู้เรียนที่รู้คำศัพท์ประมาณ 400 คำ สามารถเลือกอ่านหนังสือในระดับ 1 ได้หลายเล่มเลยทีเดียว

ข้อดีของหนังสือนอกเวลาคือคำที่อ่านทุกคำนั้นเลือกมาแล้วว่าเหมาะสมที่จะเรียนรู้ ถึงแม้ว่าบางคำจะเจอในหนังสือแค่ครั้งเดียวก็ตาม

หนังสืออ่านนอกเวลามีความยาวไม่เกิน 3,000 คำ ดังนั้นถ้ารู้จำนวนคำมากกว่านั้น ให้อ่านหนังสือนอกเวลาที่ยากขึ้นหน่อย (mid-frequency reader) ซึ่งจะแบ่งเป็นระดับ 4,000 คำ 6,000 คำ และ 8,000 คำ โดยสามารถหาอ่านแบบออนไลน์ได้ฟรีจากเว็บไซต์ของพอล เนชั่น

<http://www.victoria.ac.nz/lals/staff/paul-nation.aspx>

สามารถเข้าไปดูรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับหนังสือฝึกอ่าน ที่เว็บไซต์มูลนิธิการอ่านอย่างกว้างขวาง (Extensive Reading Foundation) ซึ่งมีการจัดอันดับหนังสือดีเด่นด้วย นอกจากภาษาอังกฤษ ยังมีหนังสือภาษาญี่ปุ่นและภาษาฝรั่งเศสด้วย

ถ้าเรียนภาษาอื่นๆ ที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ให้เริ่มจากหนังสือเรียนที่ใช้สำหรับหัดอ่าน เพราะมีคำศัพท์ไม่มาก และเป็นคำง่ายๆ เช่น หัดอ่านสารานุกรมสำหรับเด็ก

- 2.ให้อ่านไปพร้อมกับการท่องคำศัพท์จากบัตรคำ (จะเป็นบัตรคำแบบกระดาษหรือแบบออนไลน์ก็ได้) (ดูบทที่ 5)
3. ลองอ่านจากโปรแกรมที่สามารถหาความหมายคำจากพจนานุกรมได้ด้วย เช่น Kindle หรือ Kobo ซึ่งสามารถหาความหมายได้ง่ายๆ เพียงแค่สัมผัสที่คำๆ นั้น แต่ถ้าอยากใส่เรื่องที่กำลังอ่านไว้ในโปรแกรม ต้องมีอีเมลของ Kindle โดยเข้าไปที่เว็บไซต์ Amazon Kindle เลือก Your account แล้วเลือกรายการแรกในเมนูชื่อ Your account ซึ่งถ้ายังไม่ log in ก็จะไม่เห็นคอลัมน์ด้านซ้ายมือ ให้เลือก personal document setting ในด้านซ้ายสุดของคอลัมน์ จะมีรายการอีเมลของเครื่องหรือแอปพลิเคชันที่คุณใช้ หลังจากส่งเอกสารที่อยากอ่านใน Kindle ไปที่อีเมลนั้น ก็จะสามารถอ่านเอกสารนั้นได้ผ่านโปรแกรม Kindle
4. ต้องอ่านมากๆ ยิ่งเราเก่งภาษามากเท่าไร ก็ต้องอ่านให้มากขึ้น เพื่อจะได้เจอคำที่เหมาะสมกับระดับความรู้ของเราได้บ่อยๆ จนทำให้เราได้เรียนรู้คำมากขึ้นจากการอ่าน (ดูที่ กิจกรรม 8.2 เราต้องอ่านมากแค่ไหน)

การอ่านส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาเพราะเป็นโอกาสที่ผู้เรียนจะได้เจอคำและเรียนรู้การใช้ซ้ำๆ กล่าวคือ การอ่านทำให้ผู้เรียนพบคำ กลุ่มของคำ และไวยากรณ์ที่ใช้ร่วมกับคำ เมื่อพบบ่อยๆ ก็ทำให้เกิดการเรียนรู้ไปด้วย

กิจกรรม 3.2 การอ่านหนังสือนอกเวลา

การอ่านหนังสือนอกเวลาต้องมีการอ่านจำนวนมากที่ตรงกับระดับความรู้ของคุณ ตามหลักการแล้วก็ควรเป็นเรื่องที่อ่านแล้วสนุก ซึ่งสื่อแบบนี้จะมีคำที่เราไม่รู้จกแค่ 2 คำในการอ่านยาว 100 คำ (หรือเจอคำที่ไม่รู้จกแค่ 1 คำหรือน้อยกว่านั้นในการอ่านยาว 5 บรรทัด) สำหรับผู้เรียนระดับขั้นต้น และกลางควรอ่านหนังสือที่มีการจำกัดวงคำศัพท์ (graded reader)

เราควรอ่านหนังสือแบบนี้สัปดาห์ละเล่ม ใช้เวลาอ่านสัปดาห์ละ 1-2 ชั่วโมง ในคอร์สการเรียนภาษาที่ดี จะแบ่งเวลา $\frac{1}{4}$ ไว้สำหรับอ่านหนังสืออ่านนอกเวลา โดยเวลา $\frac{3}{4}$ ของการอ่านให้อ่านหนังสือที่มีคำที่ไม่รู้จกจำนวนไม่มาก และเวลาอีกหนึ่งส่วนให้อ่านเรื่องที่อ่านง่าย ๆ เพื่อฝึกความคล่องแคล่วในการอ่าน

อันที่จริงเราไม่จำเป็นต้องทดสอบความเข้าใจจากการอ่านก็ได้ แต่ก็มีเว็บไซต์ที่สร้างแบบทดสอบไว้ให้แล้ว (เข้าไปที่เว็บไซต์ Extensive Reading Foundation <http://erfoundation.org/wordpress/graded-readers/mreader>)

งานวิจัยด้านการอ่านนอกเวลาพบว่าการอ่านหนังสือนอกเวลาทำให้ทักษะการอ่านดีขึ้น ความรู้คำศัพท์ก็มากขึ้น รวมทั้งทักษะอื่นๆ และความรู้ทางภาษาก็ดีขึ้นด้วย

การวิจัยพบว่าเมื่อเราอ่านหนังสือ เราได้เรียนรู้คำศัพท์ กลุ่มคำ การใช้ไวยากรณ์ และพัฒนาทักษะการอ่าน นอกจากนี้ การอ่านยังทำให้เรารู้สึกถึงการประสบความสำเร็จ การอ่านไม่ได้ใช้เวลามากเกินไปจนเกินไป และยังทำให้เพลิดเพลินอีกด้วย

กิจกรรม 3.3 การอ่านแบบเจาะจง

การเลือกอ่านเฉพาะบางหัวข้อหรืออ่านเฉพาะสาขาวิชา เรียกว่า การอ่านแบบเจาะจง ซึ่งมีข้อดี 3 ข้อใหญ่ๆ

ประเด็นที่สำคัญที่สุดคือ เป็นการลดความหลากหลายของคำที่ต้องเจอ การอ่านหัวข้อหลากหลายทำให้เราต้องเจอคำศัพท์มากเกินไปจนจำเป็น (บางคำเราก็จเจอคำนั้นๆ แค่ครั้งเดียวเท่านั้น)

นอกจากนี้ การอ่านแบบเจาะจงหัวข้อ ทำให้เรามีความรู้เฉพาะด้านนั้นมากขึ้น ซึ่งก็ยิ่งทำให้เราอ่านได้ดีขึ้นและสามารถเดาความหมายคำที่ไม่รู้ได้ง่ายขึ้นด้วย

การอ่านแบบเจาะจง ทำได้โดย 1) เลือกอ่านเรื่องเฉพาะสาขาวิชา ซึ่งอาจจะเป็นด้านที่เรามีความรู้ความถนัดอยู่แล้ว 2) เลือกอ่านเรื่องในหัวข้อเดียวกันหรือใกล้เคียงกันจากหนังสือพิมพ์ 3) ทำกิจกรรมบันทึกการอ่าน (ดูกิจกรรม 8.1)

ถ้าหากว่าเรารู้คำศัพท์จำนวนมากอยู่แล้ว (ประมาณ 6,000- 7,000 คำ) การอ่านเรื่องหลากหลายหัวข้อจะเป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มพูนคำศัพท์ที่ไม่เคยเจอ ให้ลองอ่านแล้วพิจารณาดูว่าหัวข้อต่างๆ ที่เลือกอ่านยากเกินไปหรือไม่

การเลือกอ่านหนังสือที่ชอบ แล้วอ่านตั้งแต่ต้นจนจบเพื่อเพิ่มพูนคำศัพท์ที่นี้ดีจริง ๆ หรือไม่ คำตอบคือ ก็คงจะไม่ดีเท่าไร ถ้าหนังสือที่อ่านไม่ได้เขียนแบบควบคุมปริมาณคำศัพท์หรือไม่ใช่เรื่องที่คุณรู้ดีอยู่แล้ว เหตุผลสำคัญคือ คำที่เราไม่รู้จะมีจำนวนมาก (อาจจะมากถึง 1,000 คำ) แล้วส่วนมากเป็นคำที่ไม่เกี่ยวกับสิ่งที่รู้หรือจะไม่เจออีกในเล่มที่อ่านหรือแม้แต่ในเล่มอื่นๆ เพราะโดยปกติครั้งหนึ่งของคำที่เราอ่านพบจะปรากฏเพียงครั้งเดียว เราจึงมักเจอคำใหม่ๆ ในทุกบรรทัดที่อ่าน

เราอ่านแบบเจาะจงเมื่อ...

1. เป็นหนังสือในรายวิชาที่เรียน
2. เป็นหนังสือหลักในสาขาวิชาที่กำลังเรียน เราก็จะได้เรียนรู้คำศัพท์เฉพาะทางไปด้วย
3. มีเนื้อหาใกล้ตัว และคำศัพท์เฉพาะทางใกล้เคียงกับภาษาไทย
4. เป็นนิยายที่อ่านฉบับภาษาไทยมาแล้ว ทำให้สามารถเดาหรือข้ามคำที่ไม่รู้จักไปได้

การอ่านจะง่ายดายมากขึ้นถ้าซื้อแบบออนไลน์หรือแปลงเอกสารเป็นไฟล์ (แต่ต้องไม่ลืมว่าห้ามเผยแพร่ไฟล์ เพราะงานเขียนมีลิขสิทธิ์) ถ้าใช้ Kindle หรือ Kobo ก็สามารถเปิดหาความหมายจากพจนานุกรมได้ง่ายๆ อีกวิธีที่ได้ผลดีคือการอ่านแบบเจาะจง โดยเน้นอ่านเรื่องสั้นๆ จำนวนมากที่มีหัวข้อเดียวกัน

ถ้าอ่านหนังสือเล่มหนา เมื่ออ่านจบแล้วควรอ่านซ้ำหรือเปลี่ยนเล่มใหม่ดีกว่ากัน

ประโยชน์ของการอ่านซ้ำมีดังนี้

1. เราอ่านเรื่องเดิมเข้าใจมากขึ้นเมื่ออ่านซ้ำ
2. ได้เจอคำศัพท์ซ้ำๆ
3. ได้ฝึกนึกถึงความหมายของคำที่เพิ่งอ่านไปในรอบแรก
4. ได้ฝึกความคล่องแคล่วในการอ่าน
5. ใช้เวลาอ่านน้อยกว่าหนังสือเล่มอื่นที่มีความยาวเท่าๆ กัน

ข้อดีของการอ่านเล่มใหม่

1. ได้ศึกษาวิธีการใช้คำที่ต่างออกไปจากที่อ่านเจอในเล่มเก่า
2. ได้เรียนรู้คำใหม่ๆ อีกจำนวนมาก

คิดดูแล้วการอ่านซ้ำน่าจะดีกว่า จริงๆ แล้วในการเรียนภาษาควรมีทั้งการอ่านซ้ำและอ่านหลายๆ เรื่อง

เมื่อเริ่มต้นเรียนภาษา ควรจะใช้เวลาในการอ่านประมาณครึ่งชั่วโมงถึงหนึ่งชั่วโมงต่อสัปดาห์ในการฝึกฟัง และอ่านแบบเน้นความหมาย พอทักษะภาษาดีขึ้น ก็ควรใช้เวลาอ่านให้มากขึ้น

ในบทนี้เราเน้นไปที่การเรียนรู้ภาษา ในบทต่อไปจะเน้นไปที่การใช้ภาษา (พูดและเขียน)

บทที่ 4

การแบ่งการเรียนรู้ให้สมดุล: การเรียนด้วยการพูดและเขียน

การฟังและการอ่านเป็นทักษะการรับภาษา ส่วนการพูดและการเขียนเป็นทักษะในการใช้ภาษา โดยทั่วไปการใช้ภาษานั้นยากกว่าการรับภาษาเพราะต้องคิดสรรคำและเลือกโครงสร้างไวยากรณ์ที่จะนำมาใช้ร่วมกัน

ตามหลักการของสี่สายที่เราใช้ในหนังสือเล่มนี้ เวลา 1 ใน 4 ของการเรียนรู้ที่ดีควรเป็นการฝึกทักษะการใช้ภาษา (การพูดและการเขียน) ซึ่งรวมถึงความคล่องแคล่วในการพูดและเขียนด้วย

บันทึกที่ 4.1 เด็กเรียนภาษาได้ดีกว่าผู้ใหญ่จริงหรือ

การจะตอบคำถามนี้ คงต้องแยกกันระหว่างการเรียนภาษาที่สองกับการเรียนภาษาต่างประเทศ

การเรียนภาษาที่สองเป็นการเรียนเมื่อภาษานั้นๆ ใช้สื่อสารในประเทศ ซึ่งกรณีนี้เด็กจะทำได้ดี ยิ่งอายุน้อยยิ่งเรียนได้ดี ผู้เรียนจะมีสำเนียงพูดใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา ถ้าเริ่มเรียนภาษาที่สองถ้าเริ่มเรียนตั้งแต่อายุน้อย (ก่อนอายุ 6-7 ปี)

การเรียนภาษาต่างประเทศนั้นมีความแตกต่างกันมาก เราไม่มีความจำเป็นมากเท่าการเรียนเป็นภาษาที่สอง เรามีโอกาสน้อยที่จะพบคนต่างชาติและใช้ภาษาต่างประเทศ จึงต้องมีแรงจูงใจในการเรียนสูงมาก ขณะที่เวลาในการเรียนเองก็มีจำกัด ผู้ใหญ่มีความได้เปรียบในการเรียนภาษาต่างประเทศเพราะมีเป้าหมายระยะยาวที่ชัดเจนกว่า สามารถอดทนเรียนได้ดีกว่า มีทักษะการเรียนรู้อยู่แล้ว และมีเทคนิคที่เคยใช้ในการเรียนภาษา ผู้ใหญ่จึงสามารถวิเคราะห์การเรียนของตนเองได้ดีและควบคุมการเรียนของตนเองได้

● เราเรียนภาษาด้วยการพูดได้อย่างไร

วิธีที่เร็วที่สุดในการเริ่มต้นพูดคือการจำวลีและประโยคที่สำคัญ ซึ่งดูได้จากรายการคำศัพท์เพื่อเอาตัวรอด มีหัวข้อดังนี้ การทักทาย การพูดแบบสุภาพ/ตามกาลเทศะ การซื้อสินค้าและการเดินทาง ตัวเลข การสนทนาในร้านอาหาร และการแนะนำตัวเอง อาชีพและเหตุผลในการไปต่างประเทศ

กิจกรรม 4.1 จำประโยคและบทสนทนา

เขียนประโยคที่ต้องท่องจำในบัตรคำโดยใส่คำแปลภาษาไทยไว้อีกด้านหนึ่ง ควรศึกษาวิธีออกเสียงวลีและประโยคเหล่านั้นอย่างถูกต้องก่อนเริ่มท่องจำ

เวลาท่องจำ ให้ดูคำแปลในภาษาไทยแล้วพยายามนึกว่าประโยคนี้ควรพูดว่าอะไรในภาษาต่างประเทศ ให้ศึกษาวิธีใช้จากกิจกรรม 5.1

ประโยคและวลีที่จำควรได้ใช้ทันที ตาราง 8.5 เป็นรายการสถานการณ์ที่ใช้ฝึกบทสนทนาสั้นๆ เพื่อท่องจำ

เมื่อทักษะทางภาษาดีขึ้น ควรมีการจัดกลุ่มสนทนาระหว่างผู้เรียน (โดยอาจจะมีเจ้าของภาษาสัก 1 หรือ 2 คนด้วย) เพื่อฝึกสนทนา ในแต่ละครั้งที่สนทนา ก็ให้ลองทำรายการสถานการณ์ที่คิดว่าต้องใช้ภาษาต่างประเทศ แล้วลองแสดงบทบาทสมมติกัน

ในการสนทนาทั่วไป เจ้าของภาษามักไม่แก้ไขความผิดพลาดของผู้เรียนภาษาต่างประเทศถ้าเขาเข้าใจความหมายของสิ่งที่พูด ฉะนั้นควรหาใครสักคนที่ยินดีช่วยแนะนำและแก้ไขข้อผิดพลาดในการพูด โดยอาจจะเน้นแก้ไขเป็นประเด็นไป เช่น การออกเสียงบางเสียงหรือไวยากรณ์บางเรื่องเพื่อจะได้ไม่ต้องมาคอยแก้ไขข้อผิดพลาดมากจนเกินไป

กิจกรรม 4.2 บทบาทสมมติ

กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นงานกลุ่มที่สมาชิกจำนวน 2-3 คนแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่จำลองขึ้น เช่น ไปพบแพทย์ ซื้อสินค้าในร้าน การถามทาง การสั่งอาหาร หรือการเริ่มบทสนทนากับคนแปลกหน้า

สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะแสดงบทบาทต่างๆ ผู้แสดงควรวิเคราะห์ว่าจะปรับปรุงการแสดงได้อย่างไร และลองแสดงบทบาทสมมติใหม่อีกครั้ง หากได้ฝึกซ้ำถึง 3 รอบก็ยิ่งดี (บทบาทสมมติควรมีการฝึกฝนอย่างน้อย 2-3 ครั้ง)

การเลือกหัวข้อแสดงบทบาทสมมติที่เหมาะสมเป็นการเตรียมความพร้อมในการใช้ภาษาพูดแบบหนึ่ง

กิจกรรม 4.3 การพูดแบบเตรียมตัว

ควรมีการฝึกพูดสั้นๆ ที่เราได้เขียนบทพูด ท่องจำ ตรวจทานและฝึกซ้อม อาจจะเป็นหัวข้อที่เราจะพูดกับผู้อื่น เช่น เรื่องงาน กิจกรรมยามว่าง กิจกรรมที่ทำตอนไปต่างประเทศ ครอบครัว และสถานที่ท่องเที่ยวในเมืองไทยที่คนต่างชาติควรไป

อีกกิจกรรมหนึ่งที่น่าสนใจคือการสนทนาแบบนึกคิด ซึ่งเป็นวิธีพูดที่ไม่ออกเสียงแต่มีประโยชน์กับการพูดแบบออกเสียง (ถึงจะไม่ใช้การพูดในที่สาธารณะก็ตาม) กิจกรรมนี้เป็นการจินตนาการว่าเรากำลังพูดกับคนอื่นๆ หนึ่งอยู่ เช่น ดาราดังคนหนึ่ง ให้ฝึกพูดกับคนคนนั้นในใจ ฝึกซ้อมปรับปรุงจนพอใจ

การพูดเป็นทักษะที่เรียนด้วยตัวเองได้ยากเพราะขาดโอกาสที่จะสนทนากับคนอื่น เราต้องพยายามหาโอกาสสื่อสารกับเจ้าของภาษาหรือผู้อื่น โดยผ่านช่องทางสื่อสารออนไลน์ เช่น ใช้โปรแกรม Skype

- เราเรียนภาษาด้วยการเขียนได้อย่างไร

การเขียนแบ่งได้ 3 ประเภทใหญ่ๆ ประเภทแรกคือการเขียนแบบเน้นความถูกต้อง มีการใช้พจนานุกรม มีคนที่เก่งภาษาช่วยตรวจทานการเขียนเพื่อให้เราปรับปรุงการเขียนให้ดีขึ้น ประเภทที่ 2 คือการเน้นความคล่องแคล่ว ซึ่งกิจกรรมที่แนะนำคือกิจกรรมเขียนใน 10 นาที (ดูกิจกรรม 6.3) ประเภทที่ 3 คือการเขียนที่เน้นปริมาณ (ดูกิจกรรม 8.1 การเขียนบันทึก) เป็นการเขียนในเงื่อนไขเฉพาะที่ไม่จำเป็นต้องมีคนตรวจทาน

กิจกรรม 4.4 อ่านและเขียน

การเขียนจะง่ายขึ้นเมื่อเราเขียนเรื่องที่เรารู้ เลือกหัวข้อที่เกี่ยวกับตัวเรา อ่านเรื่องนั้นๆ ในภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ แล้วลงมือเขียนจากเรื่องที่อ่าน

นอกจากอ่านและเขียน เราสามารถทำกิจกรรมฟังแล้วเขียนได้อีกด้วย หรือดู/ฟังแล้วเขียน (เช่น ดูหนังแล้วเขียน) (ดูกิจกรรม 7.1 กิจกรรมเชื่อมโยงทักษะ)

ตามหลักการของเวลาในกิจกรรม (time-on-task principle) ยิ่งเราใช้เวลาทำกิจกรรมมากเท่าไร เรายิ่งเก่งขึ้นเท่านั้น ยิ่งเราฝึกฝนมากเท่าไร เราจะได้ดียิ่งขึ้น ทักษะทั้ง 4 (ฟัง พูด อ่าน เขียน) พัฒนาได้เมื่อเราฝึกฝนเป็นประจำ นอกจากทักษะแล้วความรู้เรื่องคำศัพท์และไวยากรณ์ก็พัฒนาด้วย

ในสองบทก่อนหน้านี้ เราเน้นที่การเรียนรู้ด้วยการใช้ภาษา ในบทต่อไปจะกล่าวถึงการเรียนอีกรูปแบบหนึ่ง
คือ การเรียนแบบเจตนา (deliberate learning) ซึ่งเป็นสายที่สามของสมดุลการเรียนรู้ภาษา

บทที่ 5

การแบ่งการเรียนรู้ให้สมดุล: การเรียนภาษาแบบเจตนา

การเรียนแบบเจตนา (deliberate learning) นั้นได้ผลดีและคุ้มค่ามาก จึงเป็นสิ่งที่ควรทำ ซึ่งรวมถึงการสอนของครู แต่ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบการเรียนของตนเอง

• เรียนภาษาแบบเจตนาแบบไหนดี

ผู้เรียนต้องบริหารจัดการการเรียนแบบเจตนาของตนเอง กิจกรรมที่สำคัญที่สุดคือการใช้บัตรคำ (ดูกิจกรรม 5.1) เราต้องควบคุมตัวเองในการทำกิจกรรมนี้และใช้บัตรคำช่วยเพิ่มพูนคำศัพท์ใหม่ๆ และทบทวนคำศัพท์ที่รู้แล้ว ครูบางคนอาจจะไม่สนับสนุนวิธีนี้เพราะเชื่อว่าการเรียนคำศัพท์ต้องเรียนในบริบทเท่านั้น ซึ่งเป็นความเชื่อที่ผิด การเรียนคำศัพท์ในบริบทที่ดีนั้นคือการรับภาษาและใช้ภาษาแบบเน้นความหมายและพัฒนาความคล่องแคล่ว ขณะที่การเรียนแบบบัตรคำก็จำเป็นเพราะได้ผลจริงและคุ้มค่า บางคนคิดว่าการเรียนแบบบัตรคำนั้นมีการแปลเป็นภาษาแม่ ทำให้การคิดจะเป็นภาษาไทยมากกว่าภาษาต่างประเทศ มีงานวิจัยพบว่าคำศัพท์ในภาษาแม่และภาษาต่างประเทศของผู้เรียนภาษาในระดับต้นและกลางจะเก็บไว้ปะปนกันในสมอง การใช้บัตรคำ 2 ภาษาจึงเป็นการเรียนแบบเจตนาที่ควรทำ

นอกจากเรียนด้วยบัตรคำ ควรเรียนคำศัพท์และไวยากรณ์ด้วยคอนคอร์ดด้านซ์ (ดูบทที่ 2) ฝึกเขียนตามคำบอก (dictation) ถอดเสียง (transcription) คัดลอกแบบมีระยะเวลา (delayed copying) กิจกรรมพูดซ้ำ (oral repetition) เพื่อให้คุ้นเคยกับการใช้ภาษาในการพูดและเขียน นอกจากนี้เราควรอ่านแบบละเอียด (intensive reading) ด้วยเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ เช่น Kindle เพื่อความสะดวกในการหาความหมายของคำ

กิจกรรม 5.1 บัตรคำ

บัตรคำเป็นขั้นตอนหนึ่งในการเรียนคำศัพท์ เป็นวิธีเรียนแบบเจตนา (deliberate) ซึ่งเป็นกิจกรรมการเน้นความรู้ทางภาษา

1. เขียนคำศัพท์ที่เรียนไว้ด้านหนึ่งของบัตรคำและเขียนคำแปลไว้อีกด้านหนึ่ง เพื่อทบทวนคำที่เจอซึ่งทำให้เราเชื่อมโยงคำและความหมายของคำได้ดีกว่าการอ่านคำและความหมายไปพร้อมๆ กัน
2. เริ่มต้นด้วยคำจำนวนเพียง 15 - 20 คำ การจำคำศัพท์ยากๆ ครั้งละไม่กี่คำทำให้เราได้ทบทวนบ่อยและมีเวลาทำความเข้าใจ พอเริ่มจำได้ดีก็ค่อยเพิ่มจำนวนคำศัพท์แต่อย่าให้มากเกินไป 50 คำ เพราะจะมีคำศัพท์ชุดในชุดหนึ่งมากเกินไปจนไม่สามารถทบทวนครบทุกคำในคราวเดียว
3. เว้นระยะเวลาการทบทวน วิธีที่ดีที่สุดคือ หลังจากดูคำศัพท์คร่าวๆ จบหนึ่งครั้งให้กลับมากทบทวนอีกครั้งภายในเวลาไม่กี่นาที แล้วค่อยทำใหม่ในชั่วโมงถัดไป ครั้งต่อไปในวันรุ่งขึ้น ในสัปดาห์ถัดไป ครั้ง

สุดท้ายในสองสัปดาห์ถัดไป การเว้นระยะท่องจำแบบนี้ได้ผลดีกว่าการใช้เวลาท่องครั้งเดียวเป็นชั่วโมงๆ ถ้าคำนวณเวลาแล้วทั้งสองวิธีก็ใช้เวลาพอกันแต่ผลลัพธ์ที่ได้นั้นต่างกัน การเว้นระยะเวลาการทบทวนนั้น ได้ผลดีกว่าในระยะยาว

4. ส่วนคำศัพท์ยาก ให้ใช้เทคนิคคีย์เวิร์ด (ดูที่ 5.1) ให้ดูการใช้คำในบริบทและสถานการณ์ต่างๆ ลองวิเคราะห์รากศัพท์ของคำนั้นๆ ด้วย ยิ่งเราเข้าใจคำนั้นๆ มากขึ้น เราจะสามารถจำได้ดีขึ้น
5. ตรวจสอบว่าคำที่สะกดใกล้เคียงกันไม่ได้อยู่ในชุดบัตรคำเดียวกัน เช่น วันในสัปดาห์ ไม่ควรนำมาเรียนในบัตรคำชุดเดียวกัน หรือการท่องจำเดือน จำนวนนับ คำตรงข้าม คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน ชุดคำเกี่ยวกับเสื้อผ้า ผลไม้ ส่วนต่างๆ ของร่างกาย หรือเครื่องใช้ในครัว การเรียนคำศัพท์แบบแบ่งตามประเภททำให้เราสับสนได้ง่ายกว่าเรียนแบบคละกัน
6. ให้เปลี่ยนลำดับคำในชุดบัตรคำ เพื่อป้องกันไม่ให้เราจำความหมายของคำที่หนึ่งเชื่อมโยงกับคำถัดไป
7. อ่านออกเสียงช่วยให้เราจำคำศัพท์ได้ในระยะยาว
8. เขียนวลีหรือประโยคโดยใช้คำที่เราท่องจำ การนำคำที่ท่องจำไปใช้นี้มีประโยชน์มากโดยเฉพาะคำกริยา เราจะเรียนคำศัพท์บางคำได้ดีเมื่อใช้เป็นวลี

5.1 เทคนิคคีย์เวิร์ด คืออะไร

เทคนิคคีย์เวิร์ดเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพและมีการวิจัยมาอย่างดีแล้วว่าเหมาะสมกับการเรียนคำศัพท์ กิจกรรมนี้มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 คิดถึงคำในภาษาไทย (หรือภาษาอื่นๆ ที่รู้) ที่มีเสียงคล้ายกับคำศัพท์หรือพยางค์ต้นของคำ ถือเป็นคีย์เวิร์ด

ขั้นที่ 2 คิดถึงภาพที่เกี่ยวข้องกับความหมายของคำศัพท์และความหมายของคีย์เวิร์ด แล้วให้นึกภาพตาม เทคนิคคีย์เวิร์ดจะประกอบด้วย 4 ส่วน

- (1) คำศัพท์ในภาษาต่างประเทศ
- (2) คีย์เวิร์ด
- (3) ภาพที่เกี่ยวข้องกับคำศัพท์และคีย์เวิร์ด
- (4) ความหมายของคำศัพท์

ตัวอย่างต่อไปนี้จะใช้ลำดับหมายเลขตามลำดับในเทคนิคด้านบน เช่น คนอินโดนีเซียต้องการ (4) จำความหมายของคำว่า (1) “parrot” ก็ให้ (2) นึกถึงคำว่า “parit” ซึ่งแปลว่า *ditch แล้วค่อยจินตนาการถึงนกแก้วใน ditch การใช้คีย์เวิร์ดช่วยเชื่อมโยงรูป (เช่น parrot-parit) และความหมายของคำ (parrot-ditch)

สำหรับคนไทย สมมติว่าเราจะ (1) เรียนคำว่า **“council” (2) ให้นึกถึงคำว่า “ข้าวสาร” ซึ่งหมายถึง ข้าวที่ยังไม่ได้หุง (3) คิดถึงภาพของข้าวสารที่เชื่อมโยงกับความหมายของ “council” (4) ซึ่งทำให้เราเชื่อมโยงความหมายกับรูปของคำว่า “council” ได้

การเรียนคำศัพท์ด้วยเทคนิคคีย์เวิร์ดนั้นได้ผลดีเพราะสมองเราต้องประมวลผลข้อมูลของคำที่เรียนมากกว่าการท่องจำแบบทั่วไป ข้อจำกัดของกิจกรรมนี้คือจินตนาการของคุณเท่านั้น คีย์เวิร์ดไม่จำเป็นต้องเสียงเหมือนคำเป้าหมายในภาษาต่างประเทศที่เราจะเรียน แล้วก็ไม่จำเป็นต้องเหมือนทั้งคำก็ได้ เพียงแค่เสียงพ้องกับคำเป้าหมายในภาษาต่างประเทศก็พอแล้ว งานวิจัยพบว่าการเรียนด้วยเทคนิคคีย์เวิร์ดได้ผลดีกว่าการเรียนแบบเจตนา (deliberate learning) ถึง 25%

(อ้างอิงจาก พอล เนชั่น (2008) Teaching Vocabulary: Strategies and Techniques: Boston: Heinle Cengage Learning)

*ditch หมายถึง ทิ้งร่อง

**council หมายถึง ประชุมปรึกษาหารือ

● เราควรเรียนวลีอย่างไร

คำมักปรากฏร่วมกันเป็นกลุ่ม เรียกว่าวลี ซึ่งส่วนมากมีความหมายใกล้เคียงกับคำต่างๆ ในวลีนั้น เช่น คำว่า next week, sick o'clock, strong tea, in a minute มีวลีจำนวนหนึ่งที่ความหมายของวลีก็แทบจะไม่เกี่ยวกับความหมายของคำแต่ละคำในวลีมารวมกัน เช่น kill two birds with one stone, see the light at the end of the tunnel, you know, for instance, think about และมีวลีจำนวนไม่มากนักที่ความหมายไม่ได้เกี่ยวข้องกับคำในวลีเลยเช่น at all, of course, as well, by and large, raining cats and dogs

มีการนิยามวลีประเภทต่างๆ นี้ว่า idiom, collocation, multiwords unit, figuratives, lexical bundles เราควรเรียนรู้คำพวกนี้เพราะทำให้การใช้ภาษาของเราถูกต้องและคล่องแคล่วมากขึ้น โดยอาจใช้วิธีต่อไปนี้

1. ฝึกวิเคราะห์ความหมายของส่วนต่างๆ ในคำ สำหรับวลี (หรือ phrase/clause) ที่มีความหมายแฝง เราจะต้องคิดถึงความหมายตรงและความหมายแฝง เช่น ความหมายตรงของ gave me the green light คือ ไฟจราจร แต่ความหมายแฝงหมายถึงการอนุญาตให้เดินหน้าทำบางอย่างต่อไป

2. รูปของวลี ซึ่งประมาณ 20% ของคำมักเป็นคำพ้องรูป เช่น leading light, baby boom, head held high หรือคำพ้องเสียง เช่น blue moon คำคล้องจอง เช่น when the cat's away, the mice will play คำซ้ำ เช่น by and by หรือ คำคล้องจองสั้นๆ เช่น last grasp

3. ลองค้นหาที่มาของวลีแปลกๆ เช่น toe the line หรือ cut and run

วลีก็เหมือนคำ มีวลีจำนวนหนึ่งที่เรพบได้บ่อยๆ และอีกจำนวนมากที่เราไม่ค่อยได้พบ (ดูที่ หมายเหตุ 2.1 คำทุกคำมีความสำคัญเท่ากันหรือไม่) เราสามารถตรวจสอบว่าพบวลีต่างๆ นี้ได้บ่อยแค่ไหนโดยดูจากโปรแกรมคอนคอร์ดีนซ์

• เราควรเรียนคำศัพท์ที่เชื่อมโยงกันหรือไม่

ฟังดูแล้วก็เป็นความคิดที่ดีที่จะเรียนคำศัพท์ที่เชื่อมโยงกันในเวลาเดียวกัน ซึ่งจะมีประโยชน์หรือไม่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของคำสองคำ คำที่มีความหมายเหมือนกันเช่น embarrass-humiliate, prevent-protect คำตรงข้าม เช่น hot-cold, long-short หรือชุดคำ เช่น วันในสัปดาห์ สี ผลไม้ เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มต่างๆ หรือแม้กระทั่งส่วนต่างๆ ของร่างกายนั้น พบว่าไม่ควรเรียนแบบชุดคำ การเรียนแบบชุดคำทำให้คำศัพท์ยากขึ้นไปอีก 50% ถึง 100% เลยทีเดียว ความหมายของรอยเปอร์เซ็นต์ คือ เราจะต้องเสียเวลาท่องจำคำเพิ่มเป็นสองเท่าเมื่อเทียบกับการเรียนแบบแยกส่วน แม้แต่การเรียนรู้คำนามของสิ่งที่มีรูปร่างใกล้เคียงกัน เช่น apple-orange ก็จำได้ยากกว่า สิ่งที่มีรูปร่างต่าง banana-orange

การจัดชุดคำเพื่อจดจำที่ช่วยให้เราเรียนรู้ได้ง่าย ควรเป็นชุดคำที่มาจากสิ่งที่เกี่ยวข้องกัน เช่น frog, pond, green, slimy, hop, croak จึงแนะนำว่าควรนำคำศัพท์ที่ได้จากการอ่านมาทำเป็นบัตรคำ

การเรียนเป็นชุดคำที่มีการสะกดใกล้เคียงกันนั้น นอกจากเราต้องใช้เวลาเรียนมากกว่าแบบแยกกันแล้ว เราอาจจะสับสนด้วย เช่น Tuesday กับ Thursday ทำให้เราจำสับสนได้มากกว่า Tuesday กับ Sunday เพราะ Tuesday กับ Thursday นั้นขึ้นต้นด้วย T แล้วลงท้ายด้วย s กับ day เหมือนๆกัน

จึงแนะนำให้แยกเรียนคำที่สะกดใกล้เคียงกันจะได้ผลดีกว่า

กิจกรรม 5.2 การถอดรหัส

กิจกรรมถอดรหัสคือการบันทึกเสียงพูดสั้นๆ โดยการฟังซ้ำๆ เพื่อจดบันทึกคำทุกคำที่ได้ยิน ความยาวไม่ควรเกิน 100 คำ แนะนำให้เลือกฟังเสียงที่มีบทพูดอยู่แล้วเพื่อให้เราสามารถตรวจสอบว่าถอดรหัสได้ถูกต้องหรือไม่ เวลาที่เราฟังซ้ำ อาจจะหยุดเป็นช่วงเพื่อฟังเฉพาะบางจุดให้ชัดเจน

กิจกรรมการเรียนรู้แบบเจตนา (deliberate) ใช้ฝึกทักษะการฟังและทำให้รู้ว่าเราจำคำศัพท์หรือวลีได้มากน้อยแค่ไหน

กิจกรรม 5.3 การอ่านแบบละเอียด

การอ่านแบบละเอียดเป็นการจดจ่อกับลักษณะการใช้ภาษาในบริบทต่างๆ

การอ่านแบบละเอียดต้องอ่านแบบค่อยเป็นค่อยไปโดยใช้พจนานุกรมช่วยบ้าง เป้าหมายคือเราค่อยๆ ทำความเข้าใจความหมายของส่วนที่อ่านไม่เข้าใจในครั้งแรก เราจะอ่านคนเดียวหรืออ่านกับเพื่อนหรือครู รวมทั้งการแปลบางส่วนก็ช่วยให้เข้าใจได้กระจ่างขึ้น

วิธีอ่านแบบเข้มข้นอีกแบบหนึ่งสำหรับคนที่อ่านคนเดียวคือการอ่านซ้ำๆ แล้วเน้นทำความเข้าใจบทความทีละส่วน เช่น เน้นที่คำศัพท์ใหม่และอ่านจับใจความในการอ่านครั้งแรก พออ่านครั้งที่สองก็เน้นที่กลุ่มคำหรือวลีที่น่าจะนำไปใช้ในการพูดหรือเขียนได้ อ่านครั้งที่สามก็เน้นศึกษาคำ คำที่ใช้เพื่อแสดงความเกี่ยวพันทางไวยากรณ์ (function words) เช่น คำบุพบท หรือ คำนำหน้านาม (article) ประโยชน์ของการอ่านแบบละเอียดนี้คือ เวลาที่อ่านเราจะเน้นที่ความหมายและ คำแสดงเนื้อหา (content words) พอเราเข้าใจเนื้อหา เราก็สามารถเน้นที่วิธีการใช้ภาษาซึ่งเหมาะกับการเรียนภาษา โดยสามารถใช้กับการฟังไปอ่านไปหรือการดูรายการทีวีหรือภาพยนตร์

กิจกรรม 5.4 คัดลอก

เลือกบทอ่านที่สนใจและมีความยาวประมาณ 200 คำ (20 บรรทัด) ลองอ่านแล้วเปิดหาความหมายของคำที่ไม่ทราบ จากนั้นดูที่ 4-5 คำแรกของบรรทัด พยายามจำให้ได้ แล้วเขียนลงในกระดาษโดยไม่ดูบทอ่าน ค่อยๆ คัดลอกทีละน้อย อาจเพิ่มจำนวนคำที่คัดลอกในครั้งถัดไป ประโยชน์ของกิจกรรมนี้คือการฝึกจำวลียาวๆ ก่อนที่จะเขียนลงกระดาษ

กิจกรรมแบบจดจ่อนี้ช่วยฝึกลายมือและความจำเรื่องวลี

กิจกรรม 5.5 การฝึกสะกดคำ

ถ้าภาษาต่างประเทศที่เรียนใช้ตัวอักษรหรือระบบการเขียนที่แตกต่างจากภาษาไทย เราควรศึกษาระบบการเขียนนั้นให้เข้าใจ

วิธีหนึ่งที่ได้ผลดีคือเขียนคำหรือวลีที่ต้องการฝึกเป็นรายการไว้ด้านซ้ายมือ ถ้าระบบการเขียนใช้วิธีผสมอักษร (ซึ่งต่างจากภาษาจีน) ให้เขียนตัวอักษรแรกของคำไว้หลังคำนั้น เช่น

rhythm r

agree a

common c

ม้วนกระดาษให้มองเห็นเฉพาะตัวอักษรตัวแรกที่เขียนรอไว้ จากนั้นให้เติมตัวอักษรที่เหลือจนครบเป็นคำ
rhythm rhythm

agree agree

common common

คลี่กระดาษออกแล้วตรวจการสะกด ให้ทำซ้ำอีกรอบ โดยเขียนอักษรตัวแรกของคำม้วนกระดาษให้เหลือแค่ตัวอักษรที่เขียนใหม่ เติมอักษรที่เหลือ ตรวจทาน ทำซ้ำไปเรื่อยๆ จนหมดบรรทัด

● เราควรเรียนรู้วิธีออกเสียงอย่างไร

การเรียนรู้วิธีออกเสียงให้ชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนภาษา

การออกเสียงให้ชัดเจนทำให้ผู้ฟังที่เป็นเจ้าของภาษาเข้าใจเรามากขึ้น และชาวซึ่งในความพยายามของเรา ซึ่งการเรียนรู้การออกเสียงนั้นก็เหมือนความรู้เกี่ยวกับภาษาในด้านอื่นๆ กล่าวคือเราจะเข้าใจการออกเสียงมากขึ้นได้โดยการฟังบ่อยๆ (การรับภาษา meaning-focus input) การพูด (การใช้ภาษา meaning-focus output) การเรียนเกี่ยวกับหลักการออกเสียง (การเรียนรู้โดยเน้นหลักภาษา language-focused learning) รวมทั้งการฝึกฝนให้ตนเองมีความคล่องแคล่วในการฟังและพูดหัวข้อย่างๆ ที่เป็นเรื่องใกล้ตัว (พัฒนาความคล่องแคล่ว fluency development) สำหรับเด็กเล็กนั้น แทบไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเน้นเรื่องหลักการออกเสียง (การเรียนรู้โดยเน้นหลักภาษา language-focused learning) สำหรับเด็กๆ นั้นให้เว้นการเรียนหลักภาษา แล้วมุ่งพัฒนาการออกเสียงจากอีก 3 สายก็พอ

ผู้เรียนที่เลยช่วงวัยเด็กมาแล้ว ต้องใช้ความพยายามมากพอสมควรที่จะพัฒนาสำเนียงให้ใกล้เคียงเจ้าของภาษาที่สุด เราจึงควรจะเน้นไปที่การออกเสียงที่ผู้ฟังฟังเข้าใจก็พอแล้ว สำหรับผู้เรียนกลุ่มนี้คุณภาพการออกเสียงขึ้นอยู่กับโอกาสที่ได้ใช้ภาษา จำนวนชั่วโมงที่ฝึกฝนและความตั้งใจในการฝึกฝน

การฝึกฝนการออกเสียงนั้นประกอบด้วยหลายปัจจัย ประการแรก ต้องรู้ว่าเสียงใดที่ออกได้ยาก ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างภาษาแม่ของเราและภาษาที่เรา กำลังเรียนรู้ ประการที่สอง ต้องเรียนรู้และฝึกเสียงที่ออกเสียงยากด้วยการพูดคำสั้นๆ ไม่ก็พยางค์ การเรียนรู้วิธีการออกเสียงนั้นเรียกว่าสรีรศาสตร์ (articulatory phonetics) ยกตัวอย่างเช่น ผู้เรียนภาษาอังกฤษมักประสบปัญหาในการออกเสียงต้นคำว่า the, this, there, that ซึ่งแตกต่างกันเล็กน้อย หากเราทราบว่าเสียงนั้นเป็นเสียงก้อง (voiced) หรือเสียงไม่ก้อง (voiceless) และส่วนต่างๆ ในช่องปากทำให้เกิดเสียงได้อย่างไรก็จะทำให้เราเข้าใจวิธีการออกเสียงมากขึ้น ซึ่งเสียงต้นคำว่า the นั้นเป็นเสียงก้อง (voiced) หรือเสียงที่เสียดสีเสียงสั้น และเป็นเสียงเสียดแทรก (fricative) หรือเสียงที่ลมผ่านฟันบนและลิ้น

หลังจากที่เราออกเสียงยากๆ เป็นพยางค์เดี่ยวได้แล้ว เราต้องฝึกออกเสียงร่วมกับคำอื่นๆ ที่มักเกิดร่วมกัน รวมทั้งการฝึกออกเสียงแบบวลีและประโยคสั้นๆ ไม่แนะนำให้ฝึกออกเสียงแบบบดบิดลิ้นหรือลิ้นพันกัน (tongue twisters) เพราะขนาดเจ้าของภาษาเองยังพบว่าออกเสียงได้ยากมาก ผู้สอนมีส่วนสำคัญในการช่วยออกเสียงแต่ละเสียง ส่วนการฝึกฝนออกเสียงนั้นอาจใช้เสียงที่ประดิษฐ์จากคอมพิวเตอร์ซึ่งสามารถลดความเร็วได้ เช่น โปรแกรมฟรีที่ชื่อว่า Audacity นอกจากนี้ การฝึกพูดตามคลิปจากภาพยนตร์ก็เป็นวิธีที่ดีเช่นกัน เราควรเน้นไปที่การเรียนรู้เรื่องออกเสียงตั้งแต่เริ่มเรียนภาษาเนื่องจากการแก้ไขให้ออกเสียงถูกต้องในภายหลังนั้นทำได้ยาก

• เราเรียนไวยากรณ์ (และอื่น ๆ) อย่างไร

เนื้อหาส่วนใหญ่ของหนังสือเล่มนี้ มุ่งเน้นไปที่หลัก 4 สาย คือการมีสมดุลในการเรียนรู้แต่ละประเภทในสัดส่วนเท่าๆ กัน (1) เรียนรู้ผ่านการรับภาษา (2) เรียนรู้ผ่านการใช้ภาษา (3) เรียนรู้อย่างจดจ่อ และ (4) ฝึกความคล่องแคล่วด้วยการรับภาษาและใช้ภาษา หลักการ 4 สายช่วยให้เราเข้าใจวิธีเรียนไวยากรณ์ คำศัพท์ หรือพูดภาษาต่างประเทศ ยกตัวอย่างเช่น ในการเรียนไวยากรณ์ คนทั่วไปมักคิดว่าเราต้องรู้จักชนิดของคำ (parts of speech) การอธิบายโครงสร้างทางไวยากรณ์ (grammatical construction) และการแก้ไขจุดผิด ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการเรียนรู้แบบเจตนา (deliberate learning) เท่านั้น การเรียนไวยากรณ์ จำเป็นต้องมีการใช้ภาษาควบคู่ไปด้วย

เราเรียนไวยากรณ์ผ่านการฟังและการอ่านได้ เมื่อเราเจอโครงสร้างทางไวยากรณ์บ่อยๆ ซ้ำๆ จากการฟังและการอ่าน เราก็จะเรียนรู้โดยแทบไม่ต้องใส่ใจว่าโครงสร้างคืออะไรเลยด้วยซ้ำ บางครั้งการเรียนไวยากรณ์ อาจเป็นการศึกษาว่า วลีหรือคำมาเกิดร่วมกันในรูปแบบใดได้บ้าง เมื่อเราฟังและอ่านมากขึ้น เราก็มีโอกาสดำเนินความรู้ทางไวยากรณ์มากขึ้นด้วย

เราเรียนไวยากรณ์ผ่านการพูดและการเขียนได้ เวลาที่พูดหรือเขียน เราจะพบว่ายังขาดความรู้เรื่องอะไร แล้วต่อมาก็จะให้ความสำคัญกับสิ่งนั้นๆ ได้จากการฟังและอ่าน หมายความว่า การได้พูดและเขียนทำให้เรา

เรียนรู้จากการฟังและอ่านมากขึ้นเพื่อนำมาใช้ นอกจากนี้เรายังเรียนไวยากรณ์ได้จากการลองใช้วลีหรือโครงสร้างใหม่ๆ ที่พบในภาษาพูดหรือเขียน ซึ่งเรามักจะนำโครงสร้างภาษาไทยมาปะปน การใช้ไวยากรณ์วิธีนี้ถึงจะมีผิดพลาดบ้าง แต่มีความสำคัญในแง่ของการเรียนรู้เป็นอย่างมาก

เราสามารถเรียนไวยากรณ์แบบจัดจ่อโดยการศึกษาและท่องจำวลีและประโยคที่มักใช้บ่อยๆ แต่ก็ต้องมีสัดส่วนไม่เกินหนึ่งในสี่ของเวลาในการเรียนรู้ กิจกรรมที่น่าสนใจในการเรียนไวยากรณ์ ได้แก่ การเติมโครงสร้างในตาราง (substitution table) การให้คำแนะนำและข้อควรแก้ไขเมื่อผู้เรียนผลิตงานเขียนหรือพูด กิจกรรมเขียนตามคำบอก (dictation) และการอธิบายแบบง่ายๆ เกี่ยวกับลักษณะสำคัญต่างๆ ทางไวยากรณ์

นอกจากการเรียนไวยากรณ์จากการรับภาษา (meaning-focused input) และการใช้ภาษา (meaning-focused output) เรายังเรียนด้วยการฝึกความคล่องแคล่ว (fluency development) ซึ่งประกอบด้วยการฝึกทำแบบฝึกหัดที่ไม่ยากเกินไปเพื่อให้เรามีพื้นฐานที่ดี มีกำลังใจฝึกฝนสม่ำเสมอ

● เราเรียนคำศัพท์อย่างไร

หลักการ 4 สายนำมาใช้ในการเรียนคำศัพท์ในลักษณะเดียวกับการเรียนไวยากรณ์ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เราควรเรียนคำศัพท์ด้วยการรับภาษา (meaning-focused input) การใช้ภาษา (meaning-focused output) การเรียนหลักภาษา (language-focused learning) และ การพัฒนาความคล่องแคล่ว (fluency development) กิจกรรมที่ทำก็เป็นกิจกรรมที่เน้นการสื่อสารซึ่งผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจกับสารที่รับและส่ง โดยกิจกรรมเหล่านี้ต้องอยู่ในระดับที่เหมาะสมกับระดับความสามารถ

การเรียนคำศัพท์แบบเจตนา (deliberate learning) ประกอบด้วยการเรียนคำศัพท์ที่ไม่รู้จัก (โดยเฉพาะการเรียนรู้ด้วยบัตรคำสองภาษา) การเรียนคำศัพท์จากการอ่านแบบละเอียด (intensive reading) โดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือหรือเปิดหาความหมายจากดิกชันนารี การได้คำแนะนำจากครูเมื่อพูดหรือเขียน และเทคนิคการเรียนแบบเจตนา เช่น การเดาความหมายจากบริบท การใช้บัตรคำ การวิเคราะห์หน่วยคำ และการใช้ดิกชันนารี

เรานำหลัก 4 สายไปใช้ในการเรียนทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนได้ โดย 3 สายของหลักการนี้เป็นกิจกรรมด้านการสื่อสาร ความแตกต่างระหว่างการเรียนทักษะต่างๆ ก็คือการโฟกัสที่การรับภาษา (listening and reading) หรือการใช้ภาษา (speaking and writing) และวิธีการการเรียนแบบเจตนา (deliberate learning) ที่เน้นไปที่ทักษะใดทักษะหนึ่ง

กิจกรรมการเรียนรู้แบบเจตนาเป็นกิจกรรมที่เรามักนึกถึงเมื่อเรียนภาษาต่างประเทศ แต่การเรียนรู้แบบเจตนา
นั้นเป็นเพียงแค่ส่วนหนึ่งของคอร์สเรียนภาษาที่ดีและไม่ควรที่จะใช้เวลาไปกับกิจกรรมลักษณะนี้มากเกินไป

ในบทความนี้จะกล่าวถึงการพัฒนาความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา

บทที่ 6

สร้างสมดุลการเรียนรู้และความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา

ตามหลักการที่กล่าวมานั้น เราควรสร้างสมดุลในการเรียน ซึ่งได้กล่าวถึงการเรียนผ่านการรับภาษา (การฟังและการอ่าน) ในบทที่ 3 การเรียนผ่านการใช้ภาษา (การพูดและการเขียน) ในบทที่ 4 รวมทั้งการเรียนแบบเจตนาที่กล่าวไปแล้วในบทที่ 5 และในบทนี้จะกล่าวถึงสายที่สี่ นั่นก็คือ ความคล่องแคล่ว

ความคล่องแคล่วคือการทำให้ทำได้แล้วให้ดีที่สุด เราควรมีความคล่องแคล่วตั้งแต่การใช้ภาษาในระดับเบื้องต้นที่ได้เรียนมาแล้ว เช่น เมื่อเรียนเรื่องตัวเลข เราควรจะสามารถพูดออกเสียงได้และเมื่อไปซื้อสินค้าก็ควรจะสามารถอ่านราคาสินค้าได้

แนวคิดการเกี่ยวกับความคล่องแคล่วนั้นมีอยู่มากมาย อาทิ ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาคือการรู้มากพอและดีพอ หรือการเลือกใช้คำหรือวลีที่ถูกต้องและเหมาะสมกับกาลเทศะ แต่ความคล่องแคล่วในที่นี้หมายถึงความรวดเร็วในการใช้และเข้าใจภาษา อาจจะดูเป็นเรื่องง่ายๆ แต่เป็นเป้าหมายของการเรียนรู้ที่สำคัญอย่างยิ่ง

แล้วเราจะพัฒนาความคล่องแคล่วอย่างไร กิจกรรมที่ส่งเสริมความคล่องแคล่วประกอบด้วย 4 ประการดังนี้

1. มีเนื้อหาที่ไม่ยาก เราเข้าใจคำศัพท์และโครงสร้างประโยคได้
2. ทำให้เราฝึกฝนเพื่อเพิ่มความเร็วได้
3. มีแบบฝึกหัดจำนวนมาก
4. มุ่งเน้นการรับส่งสาร

ในลำดับถัดไป เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาความคล่องแคล่วของการฟัง พูด อ่าน และเขียน

● การพัฒนาความคล่องแคล่วในการฟัง

ความคล่องแคล่วในการฟังนั้นพัฒนาได้ไม่ยาก เช่น ใช้เครื่องอัดเสียงที่สามารถอัดเสียงที่พูดซ้ำๆ ไปจนถึงพูดค่อนข้างเร็วเหมือนปกติได้ หรือโปรแกรมที่ใช้ฟังเสียงแบบ Windows Flash (ที่กดปุ่ม เล่น และเลือก enhancement ได้) วิธีที่มีประโยชน์วิธีหนึ่งคือการฟังเสียงของสิ่งที่เราสามารถอ่านไปด้วยได้ ซึ่งไม่ควรจะยาวมากเกินไป น่าจะมีความยาว 200 - 300 คำก็เพียงพอแล้ว ขั้นตอนแรกให้อ่านเนื้อหาให้ละเอียดและทำความเข้าใจ จากนั้นก็ฟังเสียงโดยอ่านเนื้อหาไปด้วย อาจจะตั้งค่าให้เสียงพูดช้าลง หลายวันต่อจากนั้น ให้เพิ่มความเร็วของเสียงที่ฟังจนใกล้เคียงกับการพูดคุยกปกติ

เราอาจเลือกฝึกฟังซ้ำๆ (โดยไม่ต้องเพิ่มความเร็ว) จากการดูภาพยนตร์สั้นหรือภาพยนตร์ที่มีซับไตเติ้ล การทำซ้ำๆ เป็นเรื่องสำคัญในการพัฒนาความคล่องแคล่วเพราะเมื่อเราฟังเรื่องเดิมบ่อยๆ ก็จะรู้สึกว่าการฟังง่ายขึ้น และการทำซ้ำเป็นการฝึกฝนอย่างหนึ่ง

กิจกรรมที่ 6.1 การฟังซ้ำ

ให้อัดเสียงการบอกจำนวนจาก 1 ถึง 10 แบบไม่เรียงลำดับ เช่น 6, 3, 8, 1, 7, 10, 2, 9, 4, 5, 3, 10, 3, 6 ให้มีเสียงจำนวนเดียวกันหลายครั้งในลำดับต่างกัน เพื่อให้เราฝึกฟังจำนวนเดิมซ้ำไปซ้ำมาโดยไม่ต้องสนใจลำดับของแต่ละจำนวน เขียนเรียงลำดับจำนวน 1 - 10 ลงในกระดาษและชี้ที่จำนวนที่ได้ยิน เมื่อเริ่มต้นให้ฟังการบอกจำนวนซ้ำๆ แล้วค่อยเพิ่มความเร็วและฝึกฟังบ่อยๆ จะได้ผลดีที่สุดถ้าเราสามารถฝึกฟังเฉพาะจำนวนตัวเลขซ้ำไปซ้ำมาได้หลายวัน

กิจกรรมนี้ให้เราฝึกทำซ้ำๆ และค่อยๆ เพิ่มความเร็วของเสียงพูดซึ่งช่วยพัฒนาความคล่องแคล่วในการฟัง รวมทั้งความเข้าใจเรื่องตัวเลข นอกจากนี้เรายังสามารถใช้วิธีเดียวกันนี้ฝึกเรื่องวันในสัปดาห์ เดือนต่างๆ ในปี การทักทาย ชื่ออาหาร และอื่นๆ อีกมากมาย

● การพัฒนาความคล่องแคล่วในการพูด

การฝึกพูดให้คล่องแคล่วนั้นทำได้โดยการฝึกพูดซ้ำๆ เช่นในกิจกรรม 4/3/2

กิจกรรม 6.2 4/3/2

พูดเกี่ยวกับหัวข้อง่ายๆ ประมาณ 4 นาที โดยที่ผู้ฟังไม่พูดแทรกหรือถามคำถาม จากนั้นให้พูดเรื่องเดิมซ้ำให้ผู้ฟังคนที่ 2 แต่จำกัดเวลาลงเหลือ 3 นาที รอบสุดท้ายให้พูดเรื่องเดิมซ้ำให้ผู้ฟังคนที่ 3 และจำกัดเวลาลงเหลือ 2 นาที

กิจกรรม 4/3/2 ทำให้การพูดของเราคล่องแคล่วขึ้น เป็นการฝึกฝนเรื่องง่ายๆ (พูดหัวข้อที่ใกล้ตัวมากๆ) ความกดดันที่ต้องพูดให้เร็วขึ้น (เนื่องจากถูกจำกัดเวลา) ระยะเวลาที่ฝึก (4+3+2 นาที) และการมุ่งเน้นสื่อสาร (ให้กับผู้ฟัง 3 คน) หากใช้วิธีนี้กับผู้เรียนระดับต้น ก็อาจจะลดเวลาลงจาก 4/3/2 เป็น 3/2/1½ การลดเวลาลงนั้นช่วยเพิ่มความคล่องแคล่ว ส่วนการพูดซ้ำทำให้ใช้ภาษาได้ถูกต้องและมีความซับซ้อนมากขึ้น

ถ้าคุณเรียนภาษาด้วยตนเอง ก็คงจะหาคนฟังหลายๆ คนไม่ได้ แต่ก็ยังฝึกพูดแบบนี้โดยไม่ต้องมีคนฟัง

● การพัฒนาความคล่องแคล่วในการอ่าน

ความคล่องแคล่วในการอ่านคือสามารถอ่านในใจและเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ด้วยความเร็วประมาณ 250 คำต่อนาที

เราฝึกอ่านให้คล่องแคล่วด้วยการอ่านเรื่องง่ายๆ ในการเรียนภาษาอังกฤษ เราสามารถฝึกอ่านข้อเขียนที่ใช้คำศัพท์เบื้องต้น (ประมาณ 1,000 - 2,000 คำ) และใช้ไวยากรณ์ที่ไม่ซับซ้อน (ดูที่เว็บไซต์ Sonia Millett) (กิจกรรม 6.4) ข้อเขียนแต่ละเรื่องจะมีความยาวใกล้เคียงกันและมีคำถามวัดความเข้าใจประกอบท้ายเรื่อง เมื่ออ่านจบแต่ละเรื่องให้จดบันทึกเวลาที่อ่านไว้ รวมคะแนนจากการตอบคำถามใส่ในแผนภูมิ ให้อ่านสัก 20 เรื่องโดยแบ่งเป็นสัปดาห์ละ 2-3 เรื่อง วิธีเรียนนี้ทำให้ความเร็วในการอ่านเพิ่มขึ้นมากกว่า 50% เลยทีเดียว คุณอาจจะอ่านเร็วขึ้นเป็นสองเท่าจากที่เคยทำได้ แต่ไม่ควรเร่งอ่านเร็วจนเกินไป ให้ฝึกความเร็วในการอ่านที่ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา นั่นคือประมาณ 250 คำต่อนาที

อีกวิธีหนึ่งในการฝึกอ่านให้เร็วขึ้น คืออ่านเรื่องที่ยากมาก ๆ ถ้าภาษาที่คุณเรียนมีหนังสือฝึกอ่าน graded readers (ซึ่งส่วนมากเราจะพบในหนังสือภาษาอังกฤษ) จะช่วยให้มีโอกาสฝึกอ่านเรื่องที่ไม่ยากเกินไป เพราะมีการจำกัดวงคำศัพท์ไว้

แต่ถ้าหาหนังสือฝึกอ่าน graded readers ไม่ได้จริงๆ ให้ฝึกอ่านเรื่องเดิมซ้ำๆ แทน

กิจกรรม 6.3 การอ่านซ้ำ

การอ่านซ้ำคือการอ่านเรื่องเดิมอย่างน้อย 3 ครั้ง โดยแต่ละครั้งให้ลดเวลาที่ใช้ในการอ่าน เราอาจอ่านซ้ำโดยการอ่านออกเสียงโดยตั้งเป้าหมายว่าจะอ่านให้ได้ 150 คำต่อนาที แต่ถ้าเป็นการอ่านในใจ ให้พยายามอ่านให้ได้ 250 คำต่อนาที

จุดสำคัญของการอ่านซ้ำคือเราต้องเข้าใจเรื่องที่อ่าน การอ่านอย่างคล่องแคล่วนั้นต้องมีความเข้าใจเรื่องที่อ่านประกอบด้วย

กิจกรรม 6.4 : การอ่านเร็ว

การอ่านเร็วมักเป็นการอ่านชุดหนังสือฝึกอ่านที่ประกอบด้วยเรื่องต่างๆประมาณ 20 เรื่อง ที่มีความยากง่ายพอๆกัน และมีคำถามแบบตัวเลือกเพื่อทดสอบความเข้าใจในการอ่าน เรื่องที่อ่านจะจำกัดวงคำศัพท์เพื่อให้เราพบแต่คำที่คุ้นเคย เมื่อเลือกบทอ่านได้แล้ว ให้จับเวลาตอนอ่าน จากนั้นลองตอบคำถามโดยไม่ย้อนกลับไปอ่านเรื่องซ้ำ แล้วตรวจคำตอบ เวลาในการอ่านให้คำนวณเป็นจำนวนคำต่อนาที บันทึกความเร็วไว้ในตารางและจัดทำกราฟความเร็วในการอ่าน ส่วนคะแนนด้านความเข้าใจจากการฝึกตอบคำถามของเรื่องให้บันทึกไว้อีกกราฟหนึ่ง ซึ่งการทำเช่นนี้ไม่ได้เสียเวลามากมายเลย

ทั้งช่วงไปอีก 2-3 วันให้อ่านเรื่องใหม่แล้วจับความเร็วในการอ่านและบันทึกคะแนนความเข้าใจ ทำไปจนครบ 20 เรื่อง

การอ่านแบบนี้จะช่วยให้เราเพิ่มความเร็วในการอ่านได้ถึง 50% หรือสองเท่าของความเร็วเดิม เป้าหมายคือให้อ่านให้ได้ 250 คำต่อนาที โดยได้คะแนนความเข้าใจสัก 7 หรือ 8 เต็ม 10 คะแนน

● การพัฒนาความคล่องแคล่วในการเขียน

การเขียนให้คล่องนั้นสำคัญหากเราต้องเขียนคำตอบในแบบทดสอบเป็นภาษาต่างประเทศ เทคนิคที่แนะนำมี 2 อย่างคือ การเขียน 10 นาที และการเขียนซ้ำๆ

กิจกรรม 6.5 เขียน 10 นาที

เลือกหัวข้อง่ายๆที่เราสนใจเพื่อเขียนภายใน 10 นาที อาจจะใช้ออปพลิเคชันจับเวลาเพื่อให้เขียนภายใน 10 นาทีจริงๆ นับจำนวนคำที่เขียนแล้วบันทึกจำนวนคำลงในกราฟ ให้ทำกิจกรรมเขียน 10 นาทีสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง

เนื่องจากการพัฒนาความคล่องแคล่ว เราจะเน้นไปที่ปริมาณที่เขียนได้ มากกว่าความถูกต้อง

กิจกรรมนี้ทำได้ง่าย ไม่จำเป็นต้องมีครูช่วย เพราะการฝึกความคล่องแคล่วนั้น เราไม่ควรกังวลว่าจะเขียนผิดมากนักอยู่แล้วไหน

กิจกรรม 6.6: เขียนซ้ำๆ

การเขียนซ้ำๆ มีประโยชน์กับคนที่รู้ล่วงหน้าว่าจะต้องเขียนตอบข้อสอบเกี่ยวกับอะไร และสามารถเตรียมคำตอบไว้ล่วงหน้าได้ รวมทั้งงานเขียนที่เราต้องทำบ่อยๆ

การเขียนซ้ำๆ คือการเขียนแล้วตรวจสอบว่าผิดพลาดตรงไหน จากนั้นก็แก้ไข อ่านพิจารณาดูอีกรอบ เก็บงานที่เขียนไว้ แล้วกลับมาเขียนอีกรอบโดยอาศัยความทรงจำ พอเขียนจบค่อยมาตรวจสอบกับงานต้นฉบับ (กิจกรรม 5.2 การถอดรหัส) เขียนซ้ำๆ นี้จะทำซ้ำ 2-3 รอบเพื่อให้ได้งานที่เขียนได้อย่างคล่องแคล่วในรอบสุดท้าย

สำหรับคนที่มีความรู้ระดับต้น แนะนำให้จำวลีหรือประโยคให้คล่องแคล่ว (กิจกรรม 4.1: จำประโยคและบทสนทนา) เราต้องจำเพื่อให้มีความถูกต้องและชำนาญ แนะนำให้เริ่มจากวลีหรือประโยคที่รวบรวมไว้ในศัพท์เพื่อการเอาตัวรอด) นอกจากนี้ให้พิจารณาเหตุผลที่เราต้องสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศและโอกาสที่จะได้ใช้ภาษา เพื่อเลือกท่องจำสิ่งที่เราได้ใช้ในชีวิตจริง

ในแต่ละระดับความสามารถ เราควรใช้สิ่งที่เรียนมาแล้วได้อย่างคล่องแคล่ว

เราได้กล่าวถึงแนวคิด 4 สาย ซึ่งเป็นหัวข้อที่ 2 ในหลักการของเรา บทต่อไปจะกล่าวถึงหลักการที่ 3 ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ช่วยในการเรียนรู้

บทที่ 7

สร้างเงื่อนไขที่ช่วยในการเรียนรู้

เป้าหมายของบทนี้คือการพูดถึงเงื่อนไขในการเรียนรู้ซึ่งซ่อนอยู่ในกิจกรรมต่างๆ ที่ใช้ในการเรียนภาษา พอเราเข้าใจเงื่อนไขต่างๆ กิจกรรมที่ทำก็จะได้ผลดี การรู้ว่าทำไปเพื่ออะไรช่วยให้เราทำสิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น

เงื่อนไขการเรียนรู้

ยิ่งทำซ้ำๆ ยิ่งเรียนรู้

การทำซ้ำๆ นั้นมีประโยชน์มากเมื่อเรารู้จักการเว้นระยะ การเว้นระยะเวลาเพื่อกลับไปฝึกฝนสิ่งเดิมหรือทำสิ่งที่เคยทำอีกครั้งนั้นดีกว่าการเร่งทำซ้ำต่อเนื่องกันในเวลาสั้นๆ เมื่อเรารู้จักคำมากขึ้น เราควรเว้นระยะการท่องจำฝึกฝนเกี่ยวกับคำนั้นๆ ให้นานขึ้นหน่อย อาจจะเว้นไปหลายสัปดาห์หรือเป็นเดือน การใช้บัตรคำเพื่อท่องจำให้ได้ผลดีจะต้องเว้นระยะเวลา ในการอ่านเราก็เจอคำซ้ำไปมาแต่สลับกันไปกับคำอื่นๆ

ถ้าเราใส่ใจในการทำซ้ำ ผลที่ได้รับจะยิ่งมากขึ้นเป็นทวีคูณ โดยนำมาประยุกต์กับการนิกย้อน (retrieval) ซึ่งเป็นการดึงเอาความจำของสิ่งที่เคยได้ทำออกมา เช่น เราได้ยินชื่อของสิ่งของชิ้นหนึ่ง พอผ่านไปสักสองสามนาทีก็นึกชื่อของสิ่งนั้นเรียกว่าอะไร การที่เราได้ออกแสดงให้เห็นว่ามีการเชื่อมโยงคำและความหมายของคำเกิดขึ้นในความทรงจำของเรา หากเราสามารถนึกถึงคำที่ได้ยินเมื่อผ่านไปสักหนึ่งชั่วโมงหรือนานกว่านั้น แสดงว่าเราเรียนรู้คำเหล่านั้นได้ดี แต่การอ่านคำและความหมายของคำนั้นไม่นับเพราะไม่ได้เป็นการดึงความทรงจำเกี่ยวกับคำหรือความหมายออกมา ขอยกตัวอย่างการนิกย้อนที่คุณน่าจะเคยทำ คือการเปิดหาความหมายคำศัพท์ที่เคยหาความหมายมาแล้ว ให้คุณลองพยายามนึกถึงความหมายที่เคยเปิดอ่านเสียก่อนที่จะเปิดหาความหมายอีกครั้ง ส่วนเหตุผลที่แนะนำให้ใช้บัตรคำในการเรียนรู้คำศัพท์แบบเจตนา ก็เพราะเราได้ฝึกนิกย้อน การฝึกด้วยบัตรคำนั้น เราจะเห็นการสะกดของคำแล้วได้นึกถึงความหมาย หรือเราได้เห็นความหมายแล้วได้นึกถึงวิธีสะกดคำ จริงๆ แล้วไม่มีสูตรตายตัวว่าต้องทำซ้ำกี่ครั้ง แต่ถ้าทำได้อย่างน้อยแปดครั้งต่อคำจะได้ผลดีมาก

การทำซ้ำอีกวิธีหนึ่งคือการได้พบคำหลายๆ ครั้งหรือในรูปแบบต่างๆ การพบซ้ำๆ นั้นเป็นการพบจากการอ่านหรือการฟัง โดยคำที่พบอาจมีการเปลี่ยนรูป (form) อยู่ในบริบทต่างๆ (context) หรือใช้ในความหมาย (sense) ที่แตกต่างกัน การเปลี่ยนรูปคือคำที่เราพบอาจลงท้ายเป็นรูปพหูพจน์หรือเอกพจน์ เป็นรูปอดีตหรือปัจจุบัน บริบทต่างๆ หมายถึงคำที่ใช้ในโครงสร้างภาษาแบบต่างๆ หรือใช้กับคำที่หลากหลาย เช่น เราพบคำว่า “cry” (ร้องไห้) ใน The child cried and cried. แล้วไปพบอีกครั้งใน Stop there, he cried. (ตะโกน) ส่วนความหมายที่ต่างกันคือการใช้คำเดียวกันแต่สื่อต่างกันเล็กน้อยในประโยคต่างๆ เช่น เราพบการใช้คำ

ว่า “sweet” (หวาน) ที่หมายถึงรสชาติ และพบคำว่า “หวาน” หมายถึงหน้าตาของใครบางคน คำหนึ่งคำนั้นใช้ได้หลากหลายมาก ยิ่งเราพบในลักษณะต่างๆ กัน เรายิ่งจำคำนั้นๆ ได้ดียิ่งขึ้น โดยเรามักพบจากการฟังหรืออ่าน

แท้จริงแล้วเราใช้คำที่หลากหลายในการพูดหรือเขียนด้วย ยิ่งเราใช้คำในหลากหลายรูปแบบ เราจะจดจำคำต่างๆ ได้ดีขึ้น การใช้บ่อยๆ นั้นได้ผลดียิ่งกว่าการเจอบ่อยๆ เสียอีก

มาถึงตรงนี้ เราพูดถึงการทำซ้ำ การนึกย้อน การพบและการใช้คำไปแล้ว การเรียนรู้ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ดี โดยเฉพาะผู้เรียนบางกลุ่มที่ต้องใช้ภาพช่วยในการเรียนรู้คำ เมื่อเราใช้ภาษาในการทำสิ่งต่างๆ ก็ต้องมีการเชื่อมโยงกับภาพอยู่แล้วและช่วยให้เราเรียนรู้คำได้ มีทฤษฎีการเรียนรู้ที่เรียกว่า ทฤษฎีรหัสคู่ (dual coding theory) กล่าวว่าเมื่อเราเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยภาพและผ่านกระบวนการทางภาษา เราจะจดจำได้ดีกว่าการเรียนรู้ด้วยทางใดทางหนึ่ง แต่บางครั้งภาพก็ดึงความสนใจของเราจากคำที่ต้องเรียนรู้มากเกินไป

การพุ่งความสนใจไปที่เป้าหมายหรือเรียนแบบเจตนาจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียน

- **การประยุกต์ใช้เงื่อนไขในการเรียนรู้**

การทำซ้ำมีความสำคัญ เราจึงควรทำกิจกรรมเดิมหลายๆ ครั้ง โดยให้ฝึกนึกย้อนและใช้คำในรูปแบบที่หลากหลาย ตัวอย่างการฝึกทำซ้ำมีดังนี้

1. การอ่านหนังสือเล่มเดิมซ้ำอีกรอบ
2. การฟังเสียงจากหนังสือที่เคยอ่าน ถ้าหนังสือที่อ่านเป็นรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ สามารถใช้โปรแกรมแปลงข้อความเป็นเสียง (text-to-speech program) บางเว็บไซต์ เช่น Project Gutenberg ก็มีทั้งบทความให้อ่านและฟัง
3. ทำกิจกรรมเชื่อมโยงทักษะ (กิจกรรม 7.1) เช่น เขียนถึงเรื่องที่อ่าน พูดถึงเรื่องที่เขียน
4. ทำกิจกรรมที่ทำไปแล้วเมื่อวันก่อนหรือสัปดาห์ก่อน

กิจกรรม 7.1 กิจกรรมเชื่อมโยงทักษะ

กิจกรรมเชื่อมโยงทักษะเป็นกิจกรรมที่ดีในการเรียนรู้ภาษา เราใช้เนื้อหาเดียวกันไปฝึกใช้ในทักษะต่างๆ เช่น การอ่านบทความ แล้วฟังเรื่องที่อ่าน แล้วเขียนเกี่ยวกับบทความนั้น พอเราใช้เนื้อหาเดิมทำหลายๆ กิจกรรมเราก็ได้ฝึกเพื่อใช้คำซ้ำหลายรอบ แล้วจะพบว่ากิจกรรมที่ทำนั้นง่ายขึ้นเรื่อยๆ จนครั้งที่สามที่ทำกิจกรรมเชื่อมโยงทักษะกลายเป็นการพัฒนาความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาไปด้วย

การทำกิจกรรมเชื่อมโยงทักษะนี้ ทำให้เราได้ฝึกหลายทักษะ (ฟัง พูด อ่าน และเขียน) กิจกรรมนี้จะสำเร็จมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับว่าเราใช้เนื้อหาเดิมทำกิจกรรมฝึกทักษะต่างๆ มากน้อยแค่ไหน

ประโยชน์ของการเรียนรู้กับครู

การเรียนกับครูนั้นมีข้อดีมากกว่าการเรียนด้วยตนเอง เรามาดูกันว่าการเรียนกับครูตัวต่อตัวเพื่อทำกิจกรรมฝึกทักษะ ฟัง พูด อ่าน และเขียนไปพร้อมกับการเรียนแบบเจตนาที่นั่นได้อย่างไร

ในการฟัง ครูช่วยเตรียมบทพูดให้เราอ่านและฟังการออกเสียงที่ถูกต้องไปพร้อมกันได้ ครูช่วยเราฝึกความคล่องแคล่วในเรื่องการจำตัวเลข วลีและประโยคต่างๆ (กิจกรรม 4.1 จำประโยคและบทสนทนา) นอกจากนี้ครูยังเป็นคู่ทำกิจกรรมการพูดและฟังเพื่อสื่อสารที่เน้นการทำความเข้าใจความหมายของคำต่างๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับการพูดถึงเรื่องที่เพิ่งได้เรียนไป

ส่วนการฝึกพูดนั้น เราสามารถพูดคุยกับครูเรื่องการบันทึกกิจกรรม (issue log) (กิจกรรม 8.1) หรือตรวจทานภาษาของบทพูดที่เตรียมไว้ (กิจกรรม 4.3) ให้ครูสอนออกเสียง ให้ครูเตรียมคำหรือวลีง่ายๆ ให้เพื่อฝึกความคล่องแคล่วในการพูด ให้ครูช่วยจัดกิจกรรม 4/3/2 เพื่อฝึกความคล่องแคล่ว ซึ่งหัวใจสำคัญของกิจกรรมนี้คือการนึกย้อนไปถึงเรื่องที่ได้อ่านไปแล้ว แม้ว่าเราจะพูดเรื่องเดิมซ้ำๆ กับครู แต่ครูก็สามารถให้คำแนะนำกับเราหรือช่วยให้การพูดครั้งแรกลุล่วงไปได้

สำหรับการฝึกอ่าน เราอาจให้ครูช่วยอธิบายคำศัพท์หรือไวยากรณ์ที่ไม่เข้าใจเมื่อเราอ่านแบบละเอียด (กิจกรรม 5.3)

ในการเขียนนั้น ครูจะเป็นคนให้คำแนะนำและช่วยแก้ไขงานเขียนของเรา

ครูที่สอนแบบตัวต่อตัวมักจะมีบทเรียนเตรียมมา เราควรจะคุยกับครูว่าเราต้องการเรียนรู้โดยแบ่งให้มีทั้งสองฝ่ายเท่าๆ กัน กล่าวคือได้เรียนการรับภาษาที่เน้นความหมาย (meaning-focus input) การใช้ภาษาที่เน้นความหมาย (meaning-focus output) การเรียนโดยเน้นหลักภาษา (language focus learning) และการพัฒนาความคล่องแคล่ว (fluency development) ในสัดส่วนเวลาพอๆ กัน

ถ้าไม่ได้เรียนกับครูแบบตัวต่อตัว แต่เรียนในชั้นเรียนภาษา ให้ลองปรึกษาครูว่าเราสามารถปรับส่วนไหนของการเรียนตามแผนที่วางไว้ได้หรือไม่

การปรับแผนการเรียนรู้ทำได้จริงหากผู้สอนและผู้เรียนได้ตกลงกันว่าจะใช้เวลาในห้องเรียนเพื่อทำอะไรบ้าง โดยทั่วไปก็เริ่มจากให้ครูสอนเนื้อหาไปก่อนสักสองสามวันหรือหนึ่งสัปดาห์ แล้วให้ผู้เรียนนึกถึงสิ่งที่เรียนไป และเขียนบนกระดาน จากนั้นครูสรุปว่าเราได้ทำอะไรไปบ้างแล้ว ขอให้ผู้เรียนปรึกษากันแล้วลองเสนอสิ่งที่อยากเรียนในเวลาสองสามสัปดาห์มา ครูอาจจะเขียนตารางรอให้ผู้เรียนเสนอหัวข้อที่อยากรู้ เพื่อจำกัดให้ผู้เรียนเสนอเรื่องที่สนใจจริงๆ ตามกรอบเวลาที่มี พอดตกลงกันได้ ครูก็จัดการเรียนรู้ตามนั้น แล้วก็อาจจะเปิดโอกาสให้เสนอหัวข้ออีกในครั้งต่อไป

การปรับแผนวิธีนี้เป็นจัดการการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง แล้วยังเป็นข้อเสนอแนะที่ดีสำหรับครูอีกด้วย

ปัญหาคือผู้เรียนมักนึกไม่ออกว่าจะทำอะไรได้บ้าง หวังว่าการอ่านหนังสือเล่มนี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีไอเดียดีๆ เสนอครูบ้าง

อาจจะมีครูบางคนไม่ชอบวิธีการเปิดโอกาสให้คนเรียนต่อรองเลือกหัวข้อและวิธีเรียน แต่เชื่อว่าครูที่ลองใช้วิธีนี้จะพบว่าการเรียนรู้การสอนง่ายขึ้น และมั่นใจว่าผู้เรียนพอใจกับการเรียนจริงๆ

• ครูสำคัญอย่างไร

งานสำคัญที่สุดของครูคือการวางแผนให้การเรียนการสอนมีสมดุลที่ตรงระหว่างสี่สาย สื่อการเรียนรู้ที่มีประโยชน์ได้ใช้อย่างคุ้มค่า ผู้เรียนจะทำขั้นตอนนี้เองได้ต้องมีความเข้าใจภาษาที่กำลังเรียน ครูจึงจำเป็นต้องช่วยชี้แนะในเรื่องนี้

งานสำคัญอีกอย่างของครูคือการจัดการ ตามหลักการของสี่สายนั้น เวลาสามในสี่ควรเป็นการฝึกใช้เพื่อการสื่อสาร (การรับภาษาที่เน้นความหมาย การใช้ภาษาที่เน้นความหมาย การเรียนโดยเน้นหลักภาษาและการพัฒนาความคล่องแคล่ว) ในระดับความยากง่ายที่เหมาะสม ครูเป็นคนที่รู้ดีที่สุดว่าจะจัดการเวลาอย่างไร โดยเฉพาะการเรียนแบบตัวต่อตัวกับครู ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการเป็นคู่ฝึกการสื่อสาร

ครูมีความสำคัญในการเรียนเรื่องการเรียนโดยเน้นหลักภาษา ครูช่วยสอนเรื่องการออกเสียงที่ถูกต้องและให้ตัวอย่างการใช้ไวยากรณ์ที่เหมาะสมได้ ครูให้คำชี้แนะเมื่อเราไม่รู้ คอยบอกและอธิบายคำหรือไวยากรณ์ที่ยากๆ เตรียมตัวอย่างการใช้ภาษาให้เราฝึกฝน รวมทั้งสอนเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม

สรุปแล้ว ครูที่ดีมีความสำคัญต่อการเรียนภาษา ส่วนผู้เรียนที่เข้าใจวิธีการเรียนรู้จะสามารถทำหน้าที่
บางอย่างของครูได้ เป้าหมายของหนังสือเล่มนี้คือการบอกให้ผู้เรียนทราบว่าการเรียนรู้ภาษาทำอะไร

ในบทถัดไปซึ่งเป็นบทสุดท้าย จะพูดถึงหลักการที่สี่ นั่นคือการมีส่วนร่วมในการเรียนภาษา

บทที่ 8

หาแรงจูงใจและฝึกฝนเรียนรู้อย่างจริงจัง

- เราใช้เวลาไหนแคไหนเพื่อเรียนภาษา

จากการศึกษาของ Pimsleur (1980) พบว่าสถาบันด้านการต่างประเทศของอเมริกา (The Foreign Service Institute of Department of State- FSI) ได้แบ่งภาษาที่สอนตามระดับความยากง่ายไว้ดังนี้ 1 คือง่ายที่สุด และ 4 คือยากที่สุด (ตารางที่ 8.1)

ตามค่าเฉลี่ยดังกล่าว คนที่เรียนภาษาระดับยากจะใช้เวลามากกว่าคนที่เรียนภาษาระดับง่าย ตาราง 8.2 แสดงระดับความยากง่ายของภาษา

“ครู FSI ศึกษาความสามารถของผู้เรียนในช่วงเวลาสามปี โดยมีการจัดอบรมให้ครูเป็นระยะ ตาราง 8.3 แสดงรายการภาษาที่ได้รับการคัดเลือกกว่าเป็นภาษาที่ง่ายและภาษาที่ยากต่อการเรียนรู้”

Pimsleur กล่าวว่า การให้คะแนนมาจากคุณภาพของการสอน การเรียนรู้แบบเข้มข้นในเวลา 30 ชั่วโมง การตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ในแต่ละช่วงเวลาซึ่งช่วยบ่งบอกว่าเป้าหมายของรายวิชาเป็นไปได้หรือไม่ รวมทั้งเวลาที่ต้องเรียนรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียน

ตาราง 8.1 ระดับความยากง่ายของภาษาสำหรับผู้เรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่

กลุ่ม 1 (ง่ายที่สุด)	กลุ่ม 2	กลุ่ม 3	กลุ่ม 4 (ยากที่สุด)
ฝรั่งเศส เยอรมัน อินโดนีเซีย อิตาลี โปรตุเกส โรมาเนีย สเปน สวาฮีลี	บัลกาเรีย พม่า กรีก ฮินดี เปอร์เซีย ฮิบรู	อัมฮาริก เขมร เชค ฟินแลนด์ ฮิบรู ฮังการี ลาว โปแลนด์ รัสเซีย	อาหรับ จีน ญี่ปุ่น เกาหลี

กลุ่ม 1 (ง่ายที่สุด)	กลุ่ม 2	กลุ่ม 3	กลุ่ม 4 (ยากที่สุด)
ฝรั่งเศส เยอรมัน อินโดนีเซีย อิตาลี โปรตุเกส โรมาเนีย สเปน สวาฮีลี	บัลแกเรีย พม่า กรีก ฮินดี เปอร์เซีย ฮิบรู	อัมฮาริก เขมร เชค ฟินแลนด์ อียิปต์ ฮังการี ลาว โปแลนด์ รัสเซีย เซอร์เบีย-โครเอเชีย ไทย ตุรกี เวียดนาม	อาหรับ จีน ญี่ปุ่น เกาหลี

ตารางที่ 8.2 ระดับความสามารถทางภาษาเพื่อวัตถุประสงค์ด้านสังคมและธุรกิจ

1. ระดับเบื้องต้น (**Elementary**) สามารถสื่อสารเบื้องต้นเพื่อการเดินทางหรือทำกิจวัตรประจำวันได้
2. ระดับพื้นฐาน (**Limited working proficiency**) สามารถสื่อสารในเรื่องที่ทำเป็นประจำได้และการสื่อสารเบื้องต้นเกี่ยวกับงานที่ทำ
3. ระดับวิชาชีพเบื้องต้น (**Minimum professional proficiency**) สามารถพูดสื่อสารได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาและเลือกใช้คำศัพท์ที่เหมาะสม ทั้งการสนทนาแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการในหัวข้อที่เกี่ยวกับงานและเรื่องทั่วไป
4. ระดับวิชาชีพ (**Full professional proficiency**) สามารถสื่อสารได้อย่างถูกต้องและคล่องแคล่ว โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาชีพ
5. ระดับเจ้าของภาษา (**Native or bilingual proficiency**) สามารถใช้ภาษาได้ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษาที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน

ดังนั้น ผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักใช้เวลาเรียนแบบเข้มข้นสัก 6 เดือน (24 สัปดาห์) ก็จะสามารถเรียนภาษาใดๆ อย่างภาษาอาหรับในระดับเบื้องต้นได้

ตาราง 8.3 อัตราการเรียนรู้ภาษาง่ายและภาษายาก

ภาษาระดับง่าย		ภาษาระดับยาก	
ระดับความสามารถในการพูดของผู้เรียนที่ FSI (ภาษากลุ่มที่ 1) เมื่อผ่านการอบรมแล้ว		ระดับความสามารถในการพูดของผู้เรียนที่ FSI (ภาษากลุ่มที่ 2-4) เมื่อผ่านการอบรมแล้ว	
ระยะเวลาในการอบรม	ระดับ	ระยะเวลาในการอบรม	ระดับ
8 สัปดาห์ (240 ชั่วโมง)	1/ 1+	12 สัปดาห์ (360 ชั่วโมง)	1/1+
16 สัปดาห์ (480 ชั่วโมง)	2	24 สัปดาห์ (720 ชั่วโมง)	1+/ 2
24 สัปดาห์ (720 ชั่วโมง)	2+	44 สัปดาห์ (1320 ชั่วโมง)	2/ 2+/ 3

ตัวเลขที่แสดงในตารางเป็นการประมาณการสำหรับผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ในการเรียนภาษาอื่นๆ ซึ่งเราสามารถมองได้อีกมุมหนึ่งว่า เมื่อภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาที่ยากสำหรับผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ ภาษาอังกฤษก็น่าจะเป็นภาษาที่ยากในการเรียนรู้ของคนญี่ปุ่น แต่ง่ายสำหรับคนสวีเดน

ความแตกต่างระหว่างภาษาที่เราใช้เป็นภาษาแม่และภาษาที่เราเรียนส่งผลต่อความยากง่ายในการเรียนภาษาใหม่ๆ ระบบการเขียนที่แตกต่างกันเป็นปัจจัยสำคัญ เช่น ภาษาในกลุ่มที่ 3 และ 4 ของตารางที่ 8.1 นั้นใช้ระบบการเขียนที่แตกต่างจากชุดอักษรของภาษาอังกฤษ ตัวอักษรของภาษาเกาหลีและภาษาไทยมีส่วนทำให้เราเรียนอักษรจีนหรือญี่ปุ่นที่ใช้สัญลักษณ์แทนคำต่างๆ ได้ง่ายกว่า นอกจากนี้การออกเสียง เช่น ในภาษาเวียดนามและจีนกลางมีเสียงวรรณยุกต์ (tone) แบ่งออกเป็นเสียงต่ำ เสียงสูง เสียงลงต่ำ เสียงขึ้นสูง (a low tone, a high tone, a falling tone, or a rising tone) คำจะมีความหมายต่างกันเมื่อใช้เสียงวรรณยุกต์ต่างกัน ภาษามีการออกเสียงต่างกัน บางภาษาเป็นแบบมีการลงเสียงหนักเป็นเครื่องกำหนด (stress-timed language) เช่น ภาษาอังกฤษ ส่วนบางภาษาเป็นแบบมีพยางค์เป็นเครื่องกำหนด (syllable-timed language) เช่น ภาษาอินโดนีเซีย ซึ่งจะไม่ออกเสียงเน้นพยางค์ใดพยางค์หนึ่งเป็นพิเศษ เมื่อมีการออกเสียงในรูปแบบที่แตกต่างกันผู้ฟังที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาจึงรู้สึกว่ายากกว่าเจ้าของภาษานั้นพูดเร็ว

ภาษาที่มีความใกล้เคียงกันมีประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องใกล้เคียงกัน ภาษาอังกฤษมีความเกี่ยวข้องกับภาษาสวีเดน ภาษาดัตช์ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาอิตาลี และภาษาสเปน ภาษาเหล่านี้ใช้คำศัพท์ร่วมกันหรือใช้คำที่มีความคล้ายคลึงกัน โดยคำศัพท์ถึงร้อยละ 60 ในภาษาอังกฤษมาจากภาษาฝรั่งเศส ละติน และกรีก ในปัจจุบัน เมื่อเราติดต่อสื่อสารระหว่างคนเชื้อชาติต่างๆ รวมทั้งผลจากการใช้ภาษาอังกฤษทั่วโลก ทำให้มีการ

ยืมคำภาษาอังกฤษไปใช้ในภาษาต่างๆ มากมาย ซึ่งอาจมีการดัดแปลงรูปคำไปบ้างแต่เราจะพอสังเกตได้ และบ่อยครั้งที่คำเปลี่ยนความหมายไปจากเดิม เช่น คำภาษาญี่ปุ่นที่ยืมมาจากคำในภาษาอังกฤษ พอจะเดาความหมายของคำภาษาญี่ปุ่นเหล่านี้ได้หรือไม่ apato, kisu, hamberga, warudo siris ความหมายของคำเหล่านี้คือ อพาร์ทเมนต์ (apartment) จูบ (a romantic kiss) แฮมเบอร์เกอร์ (hamburger) และ การแข่งเบสบอลเวิลด์ซีรีส์ (world series in baseball)

ระบบการเขียนบางภาษาก็แตกต่างกันมาก ในภาษาฝรั่งเศส ละติน กรีก และภาษาอังกฤษใช้คำนำหน้า (prefix) และคำเสริมท้าย (suffix) ทำให้เกิดคำที่มีความหมายหลากหลายขึ้น ส่วนการที่ภาษาต่างๆ มีโครงสร้างไวยากรณ์ที่ต่างกันก็เป็นเรื่องยากสำหรับผู้เรียนเช่นกัน ผู้ที่เรียนภาษาอังกฤษต้องเรียนรู้ระบบกาล (tense) กับเหตุการณ์ที่เกิดในอดีตและอนาคต การใช้พหูพจน์และเอกพจน์ คำนามนับได้และนับไม่ได้ คำนำหน้านาม (article) เช่น a และ the ผู้ที่เรียนภาษามาเลเซียก็จะต้องทำความเข้าใจเรื่องลักษณะนาม (classifier) ซึ่งเป็นคำนามที่ใช้ในการบอกจำนวนของสิ่งต่างๆ เช่น กระดาษหกใบ ไม้ขีดสามก้าน วัวสี่ตัว

ความรู้ภาษาที่หนึ่งส่งผลต่อความยากง่ายในการเรียนภาษาอื่นๆ และจะเห็นได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นเมื่อเรียนภาษาเมื่อเป็นผู้ใหญ่ รวมทั้งการเรียนเป็นภาษาต่างประเทศยากกว่าเป็นภาษาที่สอง

การเรียนภาษาเป็นงานใหญ่ ต้องใช้เวลาเรียนหลายปีจึงจะใช้ภาษาได้ดี จึงเป็นเรื่องสำคัญ เราต้องเรียนรู้และใช้ภาษาอย่างสม่ำเสมอ พยายามหาแรงจูงใจในการเรียนและสร้างพลังบวกด้วยการมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมายของการเรียน เรามาดูกันในตอนถัดไปว่าจะสร้างแรงจูงใจได้อย่างไร

● สร้างแรงจูงใจ

เราควรพูดคุยกับผู้เรียนที่สามารถใช้ภาษาได้ดี แล้วให้แนะนำวิธีเรียนที่ได้ผล จากให้นำเอาคำแนะนำต่างๆ มาพิจารณาดูว่าตรงกับที่ได้แนะนำไปแล้วในบทที่ 7 เรื่องเงื่อนไขการเรียนรู้ภาษาหรือไม่อย่างไร

เมื่อการเรียนภาษาต้องใช้เวลา เราจึงควรแบ่งเป้าหมายออกเป็นช่วงสั้นๆ เช่น การตั้งเป้าว่าจะเรียนคำศัพท์ใหม่สัปดาห์ละ 20 คำ หากทำครบหนึ่งปีก็จะรู้คำศัพท์เพิ่มมากถึง 1,000 คำซึ่งใกล้เคียงกับการเรียนรู้คำใหม่ของผู้พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ ซึ่งอาจจะใช้วิธีเรียนแบบเจตนาด้วยบัตรคำ (บทที่ 5) เป็นแนวทางการเรียนรู้คำใหม่ หรืออาจจะตั้งเป้าหมายอ่านหนังสือรายสัปดาห์ ในช่วงเริ่มต้นก็อ่านสักวันละ 20 นาทีหรือประมาณสัปดาห์ละ 1-2 ชั่วโมง แนะนำให้เลือกอ่านเรื่องที่มีคำศัพท์ไม่ยากเกินไป พอทำไปสักพักจะพบว่าเราเก่งขึ้น หรือถ้าเราตั้งเป้าฝึกฟังเป็นรายสัปดาห์ก็จะพบว่าฟังได้ดีขึ้น ควรจะเก็บบันทึกผลการฝึกเป็นราย

สัปดาห์ก็จะเห็นความก้าวหน้า หรือเราอาจจะตั้งกฎให้ตัวเองเรียนหรือใช้ภาษาทำอะไรบางอย่างเป็นประจำทุกวัน โดยอาจจะใช้เวลาเพียงสั้นๆ ก็ได้ งานใหญ่สำเร็จได้ด้วยก้าวเล็กๆ นี่ละ เวลาเรียนภาษาให้เรียนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวเรา หรือสถานการณ์ที่เราจะได้ใช้ภาษา ตารางที่ 8.4 ระบุสถานการณ์ที่เรามักใช้ภาษาสื่อสาร

ตาราง 8.4 หัวข้อสนทนาที่มักพบเป็นประจำ

<ul style="list-style-type: none"> ● พูดคุยสภาพอากาศ ● เล่าเรื่องตัวเองและกิจกรรมที่ทำ ● เล่าเรื่องครอบครัว ● เล่าเรื่องงานอดิเรก ● เล่าเรื่องที่เพิ่งเสร็จสิ้นไป ● พูดคุยเรื่องภาพยนตร์ ● พูดคุยหนังสือ ● พูดคุยรายการทีวี ● เล่าเรื่องที่ท่องเที่ยวล่าสุด ● เล่าเรื่องท้องถิ่นบ้านเกิด 	<ul style="list-style-type: none"> ● เล่าเรื่องประเทศบ้านเกิด ● การถามทาง ● การบอกทาง ● การถามเรื่องการเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะ ● การส่งพัสดุ ● การใช้บริการธนาคาร ● การใช้บริการขนส่งสาธารณะ ● การทานอาหารที่ร้านอาหาร ● การซื้ออาหารกลับบ้าน ● การใช้โทรศัพท์
--	--

ให้เรียนรู้และฝึกฝนใช้คำและประโยคที่จำเป็นในแต่ละสถานการณ์ ฝึกฝนและท่องจำ

ถ้าคุณกำลังอ่านหนังสือเล่มนี้ แสดงว่าคุณกำลังทำตามหลักการด้านแรงจูงใจที่สำคัญ นั่นคือ การศึกษาวิธีการเรียนรู้ มีงานวิจัยจำนวนมากด้านการเรียนรู้ภาษาและเป้าหมายของหนังสือเล่มนี้ก็คือการเล่าถึงผลการวิจัยแบบเข้าใจง่ายนำไปใช้ได้จริง เมื่อเราเข้าใจวิธีการเรียนรู้ เราจะมีคามมั่นใจมากขึ้นและสามารถพัฒนาทักษะได้ดี ตัวอย่างเช่น ในบทที่ 7 เรื่องเงื่อนไขในการเรียนรู้ ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนแบบเว้นระยะเวลา (spaced learning) การเรียนแบบนี้ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้มาก ผู้เรียนที่ดีจะจัดการการเรียนของตนเองโดยไม่ต้องรอให้ครูมาบอกทุกอย่าง ซึ่งในการวิจัยเรียกว่า การกำกับตนเองของผู้เรียน (learner autonomy) ถึงแม้ว่าผู้เรียนแต่ละคนมีวิธีการเรียนที่แตกต่างกัน แต่มีหลักการเรียนรู้ที่ทุกคนควรจะไปปฏิบัติ ใน หมายเหตุ 8.1 ด้านล่างนี้เป็นหลักการที่ได้พูดถึงไปในหนังสือเล่มนี้

หมายเหตุ 8.1 หลักการสำคัญในการเรียนรู้ภาษา

1. ตั้งเป้าหมายว่าเราเรียนภาษาไปเพื่ออะไรและเรียนในสิ่งที่ทำให้เราบรรลุเป้าหมายนั้นได้ดีที่สุด ควรให้ความสนใจกับสิ่งที่มักพบในภาษานั้นๆ ด้วย

2. สร้างสมดุลในการเรียนทั้ง 4 สาย ได้แก่ การรับภาษา (meaning-focused input) การใช้ภาษา (meaning-focused output) การเรียนหลักภาษา (language-focused learning) และ การพัฒนาความคล่องแคล่ว (fluency development)
 3. ทำตามเงื่อนไขที่ส่งเสริมการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเรียนรู้ซ้ำๆ โดยเว้นระยะเวลา (spaced repetition), การนึกย้อน (retrieval) การพบบ่อยๆ และพบจากหลากหลายแหล่ง การใส่ใจรายละเอียด การจดจ่อ และการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้
 4. พยายามหาแรงจูงใจให้ตัวเองและฝึกฝนอย่างเต็มที่ ตั้งเป้าหมายระยะสั้น เรียนรู้ภาษาด้วยวิธีการต่างๆ ทุกวัน เรียนสิ่งที่เราได้ใช้ประโยชน์ ศึกษาวิธีการเรียนรู้ เรียนเกี่ยวกับภาษา และหาความสนใจเฉพาะด้านของตัวเอง
 5. ใช้เวลาส่วนใหญ่ทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อฝึกทักษะทางภาษา (ฟัง พูด อ่าน เขียน)
 6. หลีกเลี่ยงการเรียนรู้คำศัพท์แบบกลุ่มที่มีความหมายใกล้เคียงกัน ตรงข้ามกัน หรือจัดหมวดหมู่คำ
 7. รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองด้วยการศึกษาวิธีการเรียนรู้ ตั้งเป้าหมายชัดเจน ทำได้จริงและคอยตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเอง
 8. ฝึกใช้ภาษาให้มากที่สุด ถ้าเราจะไม่ค่อยมีโอกาสได้ใช้ภาษานอกห้องเรียนภาษา ก็ให้ฝึกฝนแบบออนไลน์แทน นอกจากนี้การเดินทางไปยังประเทศที่ใช้ภาษาที่เรา กำลังเรียนรู้ก็เป็นโอกาสที่ดี หากเราวางแผนตักตวงประสบการณ์จากการเดินทางไปประเทศนั้นๆ อย่างดี เราจะได้พัฒนาภาษาอย่างมาก
- นักวิจัยหลายท่านกล่าวถึงหลักการเรียนรู้ภาษาไว้ (Ellis, 2005; Krashen and Christison, 1983; Nation and Macalister, 2009) และพบว่าหลักการต่างๆ มีความสอดคล้องกันหลายประการ

การเรียนรู้ภาษาเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ เราควรพิจารณาหลักการที่ทำให้การเรียนรู้ของเราได้ผลและเรียนเกี่ยวกับธรรมชาติของภาษาต่างๆ รวมทั้งภาษาที่เรา กำลังเรียนรู้ ศึกษาการใช้ภาษา มุ่งเน้นทำความเข้าใจเรื่องต่อไปนี้

- ตระกูลของภาษา (ภาษาที่เราเรียนอยู่ในตระกูลใด มีภาษาอะไรอีกบ้างที่อยู่ในตระกูลเดียวกัน ภาษาต่างๆ มีความเชื่อมโยงกันทางประวัติศาสตร์อย่างไร)
- การเกิดคำ (การใช้ prefix/suffix คำที่มักพบ พจนานุกรมที่ใช้มีการระบุส่วนต่างๆ ของคำหรือไม่)
- ลักษณะนาม (ใช้ลักษณะนามหรือไม่ มักใช้ลักษณะนามอย่างไร)
- ภาษาพูดในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น รับประทานอาหาร การพบปะและอำลา การขอบคุณ การปฏิเสธ ข้อเสนอ การให้และรับของขวัญ

เมื่ออยู่ในขั้นเริ่มเรียนเราสามารถศึกษาประเด็นเหล่านี้โดยใช้ภาษาแม่ (ภาษาไทย) เพราะเป้าหมายคือการเข้าใจภาษาที่เรียนและทำให้การเรียนรู้แบบเจตนามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เราจะมีแรงจูงใจที่ดีเมื่อเรามีเรื่องที่สนใจเป็นพิเศษที่ต้องศึกษาด้วยภาษาอังกฤษ (ดูกิจกรรม 8.1 การเขียนบันทึก) ข้อพึงระวังของการเขียนบันทึก (Issue logs) คือเราจะพบคำศัพท์ใหม่ที่เป็นศัพท์ทางเทคนิค ซึ่งบางคำจะมีความหมายเฉพาะมาก ๆ เช่น คำศัพท์เรื่องอวัยวะภายในร่างกายนั้นถือเป็นศัพท์ทางเทคนิค (costal, cervix, cardiac) แต่ข้อดีคือการที่เรารู้จักศัพท์ทางเทคนิคบางประเภทก็ช่วยให้เราเข้าใจการใช้ภาษาในเรื่องทั่วไปได้ดีขึ้น เช่น คำศัพท์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (green, pollution, waterways) การเลือกหัวข้อที่มีการใช้แพร่หลายนั้นดีสำหรับการเรียนภาษา แนะนำให้เลือกเรียนหัวข้อดังนี้ กีฬา (เช่น ซูโม่ เมื่อเรียนภาษาญี่ปุ่น) งานกิจกรรมต่างๆ (เช่น การเสวนาเรื่องการค้า หรือ ข้อพิพาทเรื่องอำนาจอธิปไตย) งานอดิเรก (เช่น อาหาร เมื่อเรียนภาษาไทย) หรือ กิจกรรมด้านวัฒนธรรม (เช่น หุ่นงา เมื่อเรียนภาษาญี่ปุ่น)

กิจกรรม 8.1 การบันทึก

การบันทึก คือการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ในช่วงเวลาหนึ่ง เช่น ถ้าเราสนใจหัวข้อประเพณีแต่งงานของวัฒนธรรมหนึ่ง ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจะเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ธรรมเนียมปฏิบัติ ทศนคติของผู้คนที่มีการแต่งงาน รวมทั้งข้อมูลจากการอ่านหนังสือ บทความ ข่าวจากหนังสือพิมพ์ การฟังรายการต่างๆ การร่วมสังเกตขั้นตอนในพิธีแต่งงานและการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง เป้าหมายหลักของการบันทึกคือการได้มีโอกาสใช้ภาษาและเรียนรู้การใช้ภาษา การเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และเขียนรายงาน เก็บข้อมูลจากคำบอกเล่าต่างๆ เป็นระยะเวลาหลายเดือนหรือเป็นปีๆ

ตามแนวคิดนี้ ผู้ที่รวบรวมข้อมูลควรรายงานให้ผู้เรียนคนอื่นๆ และครูทราบเพื่อให้มีโอกาสได้ใช้พูดสื่อสารและเกิดการใช้คำศัพท์กลุ่มเดิมซ้ำๆ แต่เราสามารถทำกิจกรรมนี้คนเดียวได้เช่นกัน

เริ่มด้วยการกำหนดหัวข้อที่เจาะจงมากพอ เราจะได้เรียนรู้คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องในวงจำกัดลดลงถึงร้อยละ 50 เมื่อเทียบกับการศึกษาหัวข้อที่กว้างเกินไป นอกจากนี้ยังทำให้เรามีความเข้าใจต่อหัวข้อได้อย่างรวดเร็วสามารถจัดการกับข้อมูลที่ได้รับได้ง่ายขึ้นและเข้าใจข้อมูลมากกว่า

● การฝึกฝนอย่างจริงจัง

การเรียนรู้ภาษานั้นจำเป็นต้องใช้ความทุ่มเท เพื่อเรียนรู้คำศัพท์เป็นพันๆ คำและโครงสร้างไวยากรณ์ รวมทั้งฝึกฝนเป็นร้อยๆ ชั่วโมง แม้ว่าจะเป็นงานที่หนักแต่เราทุกคนสามารถทำสำเร็จได้โดยการลงมือทำอย่างสม่ำเสมอและจริงจัง ควรแบ่งเป้าหมายการเรียนออกเป็นรายสัปดาห์และรายวันเพื่อให้เรามองเห็นว่าสามารถทำได้ตามเป้าหมายย่อยๆ เช่น กิจกรรม 8.2 กล่าวถึงการใช้เวลาในการอ่าน เพื่อให้เรามีความรู้เรื่องคำศัพท์มากขึ้น ซึ่งการอ่านหนังสือนั้นก็ทำให้ความรู้เรื่องไวยากรณ์และทักษะการอ่านดีขึ้นอีกด้วย

กิจกรรม 8.2 เราต้องอ่านมากแค่ไหน

เราสามารถอ่านเพื่อให้รู้คำศัพท์ที่ควรรู้ได้อย่างไร ตาราง 8.5 แสดงปริมาณการอ่านที่จะทำให้เราพบคำศัพท์ในแต่ละระดับ จำนวนคำที่เราต้องอ่านคิดเป็น 12 เท่าของคำศัพท์ที่เรามักพบ โดยใช้เวลาในการอ่านที่ 150 คำต่อนาที ตาราง 8.5 แสดงจำนวนเวลารายวันและรายสัปดาห์ที่ต้องใช้ในการอ่าน (5 วันต่อสัปดาห์)

ตาราง 8.5 ระยะเวลาที่ใช้ในการอ่านเพื่อเรียนรู้คำทุก ๆ 1,000 คำ

ระดับของทุก 1,000 คำ	ปริมาณการอ่าน	เวลาที่ใช้ในการอ่านแต่ละสัปดาห์ (ต่อวัน) ด้วยความเร็วในการอ่าน 150 คำต่อนาที
ระดับ 2,000 คำ	200,000 คำ	33 นาที (วันละ 7 นาที)
ระดับ 3,000 คำ	300,000 คำ	50 นาที (วันละ 10 นาที)
ระดับ 4,000 คำ	500,000 คำ	1 ชั่วโมง 23 นาที (วันละ 17 นาที)
ระดับ 5,000 คำ	1,000,000 คำ	2 ชั่วโมง 47 นาที (วันละ 33 นาที)
ระดับ 6,000 คำ	1,500,000 คำ	4 ชั่วโมง 10 นาที (วันละ 50 นาที)
ระดับ 7,000 คำ	2,000,000 คำ	5 ชั่วโมง 33 นาที (วันละ 1 ชั่วโมง 7 นาที)
ระดับ 8,000 คำ	2,500,000 คำ	6 ชั่วโมง 57 นาที (วันละ 1 ชั่วโมง 23 นาที)
ระดับ 9,000 คำ	3,000,000 คำ	8 ชั่วโมง 20 นาที (วันละ 1 ชั่วโมง 40 นาที)

หมายเหตุ ระยะเวลาต่อสัปดาห์คำนวณจากระยะเวลา 40 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน

จากตาราง 8.5 เพื่อเรียนรู้คำเพิ่มจากระดับ 4,000 คำขึ้นไป เราต้องอ่านมากถึง 500,000 คำต่อปี และมากถึง 1 ชั่วโมงต่อวัน จากระดับ 7,000 คำ เราต้องใช้เวลารวันละอย่างน้อยหนึ่งชั่วโมง สัปดาห์ละ 5 วัน รวมทั้งหมด 40 สัปดาห์ต่อปี เพื่อเรียนรู้คำศัพท์ใหม่เพิ่ม การเรียนรู้คำศัพท์จากการฟังนั้นก็สมารถทำได้ แต่อาจจะไม่ได้ผลดีเท่าการอ่าน เราใช้เวลาถึง 2 ชั่วโมงในการดูภาพยนตร์ที่มีคำประมาณ 10,000 คำ (หรือราว 83 คำต่อนาที ซึ่งมีจำนวนคำแค่ครึ่งเดียวของการอ่าน 150 คำต่อนาที) นั่นคือเราต้องใช้เวลา 1 ชั่วโมงหรือ 1 ชั่วโมง 45 นาที ต่อสัปดาห์จึงจะได้คำศัพท์เท่าการอ่านครึ่งชั่วโมง

ไม่มีวิธีลัดใดๆ ในการเรียนภาษา เราไม่สามารถใช้ภาษาต่างๆ ได้ดีถ้าไม่ได้ทุ่มเทเวลาและพยายามมากพอ เราควรรู้ว่าทำอย่างไรจึงจะได้ผลก่อนจะทุ่มเทพัฒนาภาษาตนเอง เมื่อเราฝึกฝนและใช้ภาษาอย่างต่อเนื่อง เราจะได้ลิ้มรสชาติของความสำเร็จ ได้เป็นคนที่ใช้ภาษาได้อย่างแท้จริง

อ้างอิง

- Nation, P. (2013a). *What should every ESL Teacher Know?* Seoul: Compass Publishing.
(Available free at www.compasspub.co/ESLTK)
- Nation, P. (2013b). *What should every EFL Teacher Know?* Seoul: Compass Publishing.
- Nation, P. & Crabbe, D. (1991). A survival language learning syllabus for foreign travel.
System, 19(3), 191-201.
- Nation, I. S. P., & Yamamoto, A. (2012). Applying the four strands to language learning.
International Journal of Innovation in English Language Teaching and Research, 1(2),
167-181.
- Pimsleur, P. (1980). *How to Learn a Foreign Language*. Boston: Heinle and Heinle.